

Luottokortin käytön vaikutus nuorten talouteen

Ellen Kiljunen

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Tradenomi

Opinnäytetyöraportti

2024

Tiivistelmä

Tekijä(t) Ellen Kiljunen
Tutkinto Tradenomi
Raportin/Opinnäytetyön nimi Luottokortin käytön vaikutus nuorten talouteen
Sivu- ja liitesivumäärä 37 + 7
Tämän määrällisen opinnäytetyön tavoitteena oli kertoa korkeakouluopiskelijoiden luottokortin käytöstä ja sen vaikutuksesta nuorten talouteen. Suomalaisten selvästi suosituin maksutapa nykyään on korttimaksaminen ja todella usein maksukortin yhteydessä on luotollinen ominaisuus. Tämän takia aihe vaikuttaa hyvin monia kuluttajia etenkin nuoria. Opinnäytetyö tehtiin vuoden 2023 aikana.   Kyselytutkimukseen valikoitui suomalaisista korkeakouluopiskelijoista iältään alle 32-vuotiaita nuoria. Vertailussa tarkastellaan suomalaisten pankkien tarjoamien luottokorttien eroja niiden kustannuksien ja ominaisuuksien osalta. Luottokortin kustannukset muodostuvat yleensä luoton korosta, kuukausimaksuista ja tilinhoitomaksuista. Luottokortin lisäominaisuuksia ovat tavallisesti erilaiset alennukset, bonusjärjestelmä, Debit-ominaisuus, matkavakuutus ja ostoturva. Tutkimuksessa selvitettiin myös, miten hyvin nuoret ymmärtävät luottokortin haitat ja hyödyt.   Opinnäytetyön teoreettisessa viitekehityksessä tarkastellaan luottokorttiin liittyviä keskeisiä käsitteitä ja asenteita, siihen koskevaa historiaa ja lainsäädäntöä, talousosaamista, luotonantoa ja velkaantumista. Teoreettisen viitekehityksen avulla saadaan lukijalle parempi kuva luottokortista, luoton myöntämisestä ja nuorten talousosaamisen kokonaisvaltaisesta käsityksestä.   Tutkimustuloksissa huomattiin, että kyselyyn vastanneet korkeakouluopiskelijat eivät ole saaneet kunnon talouskasvatusta toisen asteen koulutuksen aikana. Tähän on tulossa muutos, mutta se vie paljon aikaa ja resursseja. Pankit tarjoavat erilaisiin tarpeisiin nähden erilaisia pankkikortteja. Tutkimukseen osallistuneille nuorille oli tärkeämpää luottokortin lisäominaisuudet, joihin sisältyivät etuudet esimerkiksi matkailuun, verkko-ostosten tekemiseen ja vakuutus-turvaan. Lisäksi nuoret olivat hyvin tietoisia luottokortin muista ominaisuuksista ja tiedoista. Tutkimuksen vastauksien pohjalta todettiin, että nuorilla luottokortin käyttäminen ei ole aiheuttanut talousvaikeuksia.
Asiasanat Luottokortti, taloustaidot, maksuhäiriö, korko, velkaantuneisuus, ostokäyttäytyminen

Sisällys

1	Johdanto	1
1.1	Opinnäytetyön rajaukset ja hyödyt.....	1
1.2	Lyhenteet ja käsitteet	2
2	Luottokorttien historia	3
2.1	Luottokorttien alkuperä.....	4
2.2	Luottokortit Suomessa.....	5
3	Pankkien tarjoamat maksu -ja luottokortit	7
3.1	Maksukorttien määrä Suomessa	8
3.2	Yhdistelmä- ja rinnakkaiskortit.....	9
3.3	American Express, Mastercard ja Visa Credit.....	11
3.4	Luoton korko ja luottoraja	12
4	Luottokorttien myöntäminen ja opettaminen	15
4.1	Luottotiedot ja myöntöoikeus.....	16
4.2	Maksuhäiriömerkintä	17
4.3	Velkaantuminen	18
4.4	Nuorten talousosaaminen.....	21
5	Kyselytutkimus	23
5.1	Tutkimuskysymykset	23
5.2	Kyselyn kohderyhmä	23
5.3	Kyselylomake	24
6	Kyselyn tulokset ja analysointi	25
6.1	Taustatiedot	25
6.2	Luottokortin käyttäminen	27
7	Johtopäätökset.....	36
7.1	Opinnäytetyön toteutuksen pohdinta	36
	Lähteet.....	38
	Liitteet	42
	Liite 1. Saatekirje.....	42
	Liite 2. Kyselylomake.....	43

1 Johdanto

Tämän opinnäytetyön tutkimusosuus on toteutettu yhdessä Haaga-Helia ammattikorkeakoulun opiskelijoiden kanssa. Tavoitteena oli selvittää, miten luottokortin käyttö on vaikuttanut nuorten talouteen. Käsiteltävä aihe liittyy yleiseen käsitykseen luottokorteista ja nuorten taloustietämyksestä. Nuorille ei opeteta esimerkiksi toisen asteen koulutuksessa luottokorttien käytöstä tai sen uhista ja mahdollisuuksista. Nuoret saattavat kuulla lyhyen tiivistelmän luottokorttien tarjoamista mahdollisuuksista ensimmäistä kertaa vasta täysi-ikäisenä pankkivirkailijalta.

1.1 Opinnäytetyön rajaukset ja hyödyt

Empiirinen osuus on toteutettu kyselytutkimuksella. Se on suunnattu 18–32-vuotiaille korkeakouluopiskelijoille tai sen suorittaneille. Kyselyyn vastasi yhteensä 121 opiskelijaa. Kysely sisälsi kysymyksiä liittyen nuorten taloustietämykseen luottokorteista ja niiden tuomista koroista. Lisäksi kyselyssä haluttiin tietää nuorten ostokäyttäytymisestä. Kyselyssä myös keskityttiin nuorten nykyiseen talustilanteeseen ja työuraan. Toteutettava tutkimus oli määrällinen eli kvantitatiivinen tutkimus.

Aihe on tärkeä, koska luottokorttien käyttöön liittyy riskejä ja ennakkoluuloja. Merkittävä osa nuorista ihmisistä ovat tietämättömiä luottokortin hyödyistä ja haitoista. On tärkeää tietää lisää nuorten suhtautumista luottokortteihin ja etenkin luotolla maksamiseen. Tavoitteena on ymmärtää paremmin luottokortin vaikutuksista nuoriin eri näkökulmista. Ovatko nuoret tietoisia niiden käytön vaikutuksista esimerkiksi velkaantumisesta vai liian tietämättömiä käyttämään edes luottollisia maksukortteja arkielämässään.

Opinnäytetyölläni haluaisin edesauttaa nuoria ymmärtämään luottokorttien antamista mahdollisuuksista ja riskeistä. Luottokorteista ja niiden käytön vastuullisuudesta pitäisi opettaa toisen asteen koulutuksessa yleistietona. Yhteiskunta olettaa, että nuoret aikuiset tietävät taloustieteestä perusteet opettamatta heitä aiheesta lukiossa tai ammattioppilaitoksessa. Suurin osa nuorista täyttävät toisen asteen koulutuksen aikana 18-vuotta. Tämä tarkoittaa sitä, että he ovat kokonaan vastuullisia omasta talouselämästään. Lisäksi luottokorttien myöntäminen täysi-ikäisille on sallittua. Suomessa oppivelvollisuus päättyy 18 ikävuoteen mennessä. Tämän velvollisuuden aikana on nuoren syytä oppia koulussa omasta taloudesta ja luottokorttien käytöstä.

1.2 Lyhenteet ja käsitteet

Kerron seuraavaksi lukujen otsikoissa esiintyvien lyhenteiden ja käsitteiden määritelmiä. Siten lukija pystyy sujuvammin ymmärtämään kussakin luvussa käsittelemäni aiheet sekä saamaan peruskäsityksen opinnäytetyössäni käsittelemistäni konsepteista ja välineistä.

Credit = Luotto. Sitä käyttäessä kortilla tehdyt ostokset veloitetaan luotolle, johon saa maksuaikaa korttiehdoissa sovitun aikataulun mukaan.

CVC-koodi = Turvakoodi. Kolminumeroinen lukusarja kortin takaosassa, jolla pyritään lisäämään internet ostamisen turvallisuutta. Sillä varmistetaan, että ostoksen tekee kortin haltija.

Debit = Pankkitiliin liitetty kortti. Ostokset veloitetaan tililtä heti tai muutaman päivän kuluttua ostotai käteisnostotapahtumasta.

Diners Club = 1950-luvulla kehitetty maailman ensimmäinen kansainvälisesti toimiva maksukortti. Aluksi kortti kelpasi luotosta vain ravintoloissa, mutta nykyään kortilla pystyy maksamaan monissa eri paikoissa.

Euribor = Korko. Sillä pankki saa lainattua muilta pankeilta varoja vakuudetta omaan luotonantonsa niiden välisiltä rahamarkkinoilta.

Marginaali = Osuus korosta. Sillä pankit kattavat luotonantoriskin ja toimii maksettavana prosenttiosuutena luoton viitekoron lisäksi.

Mikrotransaktio = Mobiili -tai videopeleissä ilmenevä ansaintamalli, jossa ostetaan mikromaksuina virtuaalista lisäsisältöä peliin.

SEPA = Yhtenäinen euromaksualue. Sen tavoitteena on helpottaa rajat ylittävien elektronisten maksujen tekemistä suoraveloituksina, pankkikorttimaksuina tai tilinsiirtoina.

Velkaantuminen = Se muodostuu haitaksi silloin, kun velan määrä on liian suuri verrattuna käytävissä oleviin kokonaistuloihin.

2 Luottokorttien historia

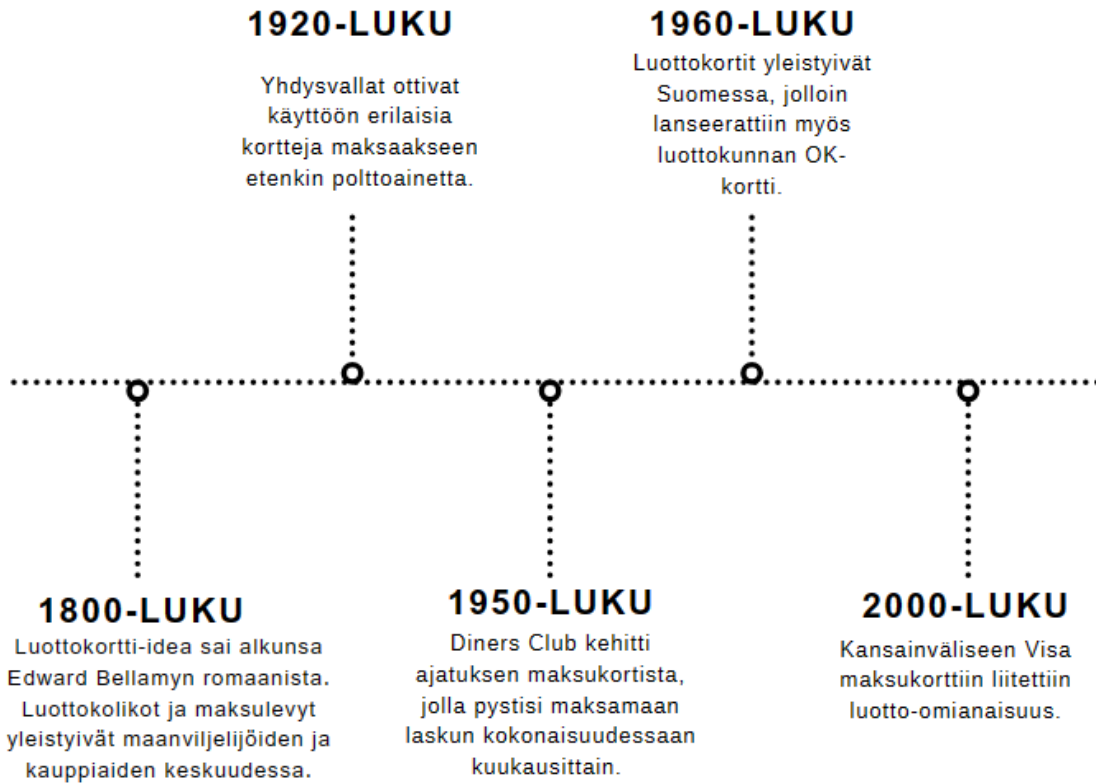
Luottokorteilla on yli sata vuotinen historia takana. Luottokortista mainittiin ensimmäistä kertaa vuonna 1887. Edward Bellamy (2012, 25–26) kertoi omassa teoksessaan päähenkilöstä Julian Westistä, joka heräsi syvästä hypnoosistaan sadan kolmentoista vuoden jälkeen vuonna 2000. Epärealistinen romaani sijoittuu utopistiseen 2000-luvun Amerikkaan vertailukohteenaan riitaisa 1880-luvun Yhdysvallat. Yksi tärkeimmistä teemoista teoksessa on muun muassa luottokorttien käyttö.

West löytää tohtori Leeten, joka kertoo jokaisen kansalaisen omistavansa luottokortin. Luottokortin avulla henkilö voi milloin vain ostaa joka kylässä olevista varastoista mitä haluaa. Korttiin on määrätty tietty määrä dollareita. Ostaessaan varastossa tavaroita luottokortilla, virkamies leikkaa siitä pieniä neliöitä vastaavasta varallisuudesta. Luottokortti on henkilökohtainen eikä käytössä oleva luottosumma kulu läheskään loppuun, vaikka West sitä epäilee. Raha on vain erilaisessa muodossa 2000-luvulla verraten 1800-lukuun. (Bellamy 2012, 69–70)

1800-luvun loppupuolelta 1930-luvulle käytettiin pääsääntöisesti maksukolikoita ja -levyjä kaupanvaihdossa. Ne olivat ulkonäöltään eri muotoisia, kokoisia ja erilaisista materiaalista tehtyjä. Materiaalina käytettiin mm. terästä, kuparia ja alumiinia. Lisäksi kauppiaan nimi, logo ja maksutilinumero sisältyi kolikkoon. Kaikissa kolikoissa oli yleensä pieni reikä. Näin niitä pystyi helposti kuljettamaan mukanaan avaimenperässään. Maksuvälineeksi luetut luottokortit laskettiin liikkeelle 1800-luvun lopussa Yhdysvalloissa Hotel Credit Letter Company- hotelliketjun toimesta. Tämän tarkoituksena oli tarjota vakituisille asiakkailleen hotellipalveluja. (Samiweb Solutions s.a.)

Luottokortti vision jälkeen 1920-luvulla otettiin käyttöön kortteja polttoaineen myyntiä ja ostamista varten. Alkuperäinen luottokorttien käyttötarkoitus olikin öljy-yhtiöiden liikevaihdon kehittäminen. Luottokortit tuotiin markkinoille Suomeen 1950-luvulla. Niiden käyttö yleistyi Suomessa 1960–1980-luvulla. Luottokortin omistamista pidettiin silloin merkittävänä statussymbolina. Lisäksi Suomeen julkistettiin luottokunnan OK-kortti. (Samiweb Solutions s.a.)

Diners Club esitti ajatuksen 1950-luvulla pahvisesta maksukortista, jolla pystyisi maksamaan esimerkiksi ravintolalaskun kokonaisuudessaan kuukausittain. Vuonna 1958 American Express oli ensimmäinen pahvinen luottokortti, josta kehitettiin vuoden sisällä ensimmäinen muovikortti. Nykyään Suomessa paljon käytetty maksukortti Visa otettiin kansainvälisesti käyttöön vuonna 1976. Globaaliin Visa maksukorttiin liitettiin luotto-ominaisuus 2000-luvulla. (Samiweb Solutions s.a)

Kuva 1. Aikajana luottokorttien historiasta (mukaillen Samiweb Solutions s.a.)

2.1 Luottokorttien alkuperä

1920-luvulla luottokortit otettiin käyttöön Yhdysvalloissa. Pahvisia luottokortteja käytettiin ensin bensiniin myymiseen, mutta sen käyttöä alettiin sallia myös muissa kaupankäynneissä yli kymmenen vuoden päästä. Farrington Manufacturing Co. kehitti Charga-Plate-tekniikan, jota käytettiin 30-luvulta 1950-luvulle. Luottokortin materiaalina käytettiin tällöin peltiä. Suorakulmiomainen kortti sisälsi henkilön nimen, kaupungin ja osavaltion. Osto kirjattiin siten, että korttitapahtuma painettiin paperikortille erityisen tulostimen avulla. Jokaisen maksutapahtuman yhteydessä luottokortin tiedot saatiin paperikortille musteen avulla. Lentoyhtiö American Airlines kehitti lentomatkakortin asiakkailleen. Tunnistamalla kortin myöntäjän ja asiakastilin uuden numerointijärjestelmän avulla asiakkaat pystyivät ostamaan lippuja ja maksamaan myöhemmin luottoa vastaan. Lisäksi asiakkaille tarjottiin 15 %:n alennus lentolipuista luottokortin käytön yhteydessä. (Luottokortinkäsittelytila 2013; Norman s.a.)

Tähän mennessä vain tiettyjen kauppiaiden myöntämät luottokortit pystyttiin hyväksymään muutamassa eri yrityksessä. Visa-luottokorttijärjestelmän edeltäjä BankAmericard muutti tämän vuonna 1958. Bank of America jakoi 60 000 yleiskäyttöistä luottokorttia Kalifornian asukkaille heidän

pyytämättään. Taloudellisen vallankumouksen aikana syntyi myös lama. Henkilökohtaisen velan ottaminen yleistyi keskiluokan keskuudessa. Ihmiset eivät halunneet odottaa ja säästää vaan halusivat käyttää mieluummin kulutusluottoa tarpeisiinsa. Lainan ottaminen uutta jääkaappia tai televisiota varten ei ollut enää merkki epätoivosta vaan enemmän varovaisesta optimismista. (Nocera 4.11.1994)

Yhdysvaltojen 36. presidentti Lyndon B. Johnsonin avunantajan Betty Furnessin mielestä luottokorttien tarpeeton jakaminen kansalaisille oli väärin. Furness kuvaili sitä: *Sokerin antamista diabeetikoille*. Suurin osa korteista postitettiin esimerkiksi peliriippuvaisille tai heille, joilla oli muuten ongelmia taloutensa kanssa. Tämä massapostitusprosessi lopetettiin vuoteen 1970 mennessä sen aiheuttaessa lukuisia taloudellisia vaikeuksia kuluttajille kokonaisvaltaisesti. (Whitehouse s.a.; Luottokortinkäsittelytila 2013)

Vähitellen luottokorteista tuli osa kuluttajien arkielämää, kun he eivät voineet suorittaa maksuja käyttötililtään suoraan. Barclaycard loi ensimmäisen Yhdysvaltojen ulkopuolisen luottokortin Iso-Britanniassa vuonna 1966. Nykyään on olemassa monia erilaisia maksutapoja. Alkuperäisestä luottokortista on tehty erilaisia versioita esimerkiksi yhdistelmäkortteja, yritysluottokortteja ja myymälä kohtaisia luottokortteja. (Luottokortinkäsittelytila 2013)

American Express syntyi kahdeksan vuotta sen edelläkävijän Diners Club maksukortin jälkeen vuonna 1958. Bank of America ihaili Diners Clubin perustajan Frank X. McNamaran ideaa maksaa laskunsa myöhemmin. McNamara sai ideansa liikeillallisen aikana huomatakseen, ettei hänellä ollut tarpeeksi rahaa maksaakseen laskua. ideasta kehittyi maksukortti, joka kävi useammassa eri yrityksessä yhden sijasta. Kyseinen idea mullisti käsityksen luottokorteista (Nocera 4.11.1994)

2.2 Luottokortit Suomessa

Luottokorttien käyttö yleistyi Suomessa 60-luvulla kauppojen tarjoamien korttien muodossa. Maksukorttien helppous aiheutti ihmisten keskuudessa kysymyksiä sen moraalista. Maksukorttien tarkoitus oli siis kannustaa kuluttajia kuluttamaan enemmän. Ihmiset pitivät tätä holtittomana tuhlaamisena. Suomalaisia myös huolesti se, että ihmisiä valvottaisiin ja henkilökohtaisia tietoja kerättäisiin rekistereihin. (Elävä arkisto 2010)

Suomen yleisin luottokortti on kansainvälisen luottoyhtiön Visan kortti. Ensimmäiset Visa maksuaikakortit tulivat Suomeen 80-luvulla. Maksuaikakortti tarkoittaa korttiyhtiön tai pankin myöntämää korttia, jonka avulla ostetuilla ostoksilla on määräaikainen maksuaika. Lasku maksetaan kerralla eikä siihen yleensä synny korkoa. Vasta 2000-luvulla niihin pystyi liittämään luotto-ominaisuuden.

Kansalliset pankkikortit, esimerkiksi Suomessa toimineet OK-kortit, jäivät 2010-luvun historiaan. Suomi liittyi 2000-luvulla yhtenäiseen eurooppalaiseen maksuliikealue SEPA:aan. Kortit tulivat myös EMV- yhteensopiviksi sirukorteiksi, jotka kävivät kaikissa EU-maissa, Norjassa ja Sveitsissä. (Elävä arkisto 2010)

Yhtenäinen eurooppalainen maksuliikealue eli SEPA tarkoittaa Euroopan keskuspankin, kansallisten keskuspankkien, eurooppalaisten pankkien ja Euroopan komission yhteistä hanketta, joka edistää maksuliikenteen kotimarkkina-alueen rakentamista Eurooppaan. SEPA maihin kuuluu kaikki EU-maat, kolme ETA-maata Norja, Liechtenstein, Islanti ja EFTA-maa Sveitsi. (Alhosuo, Nisén, Nousiainen, Pellikka ja Sundberg 2012, 236; Lopez, M. & Razauskas, A. 2023, 3–4)

Hankkeen tavoitteena on saada maksut onnistumaan maan sisällä tai sen ulkopuolella. Samat oikeudet ja velvollisuudet ovat kaikilla yrityksillä, yhteisöillä ja kuluttajilla, jotka haluavat maksaa ja vastaanottaa euromääräisiä maksusuorituksia. Peruspalveluille yhteneväinen käytäntö mahdollistaa myös pankkiasiakkaille erilaisia lisäpalveluita. Ensimmäiset peruspalvelut otettiin käyttöön vuonna 2008. (Alhosuo ym. 2012, 236)

SEPA-maksukortti on pankkien asiakkailleen jakama yleiskäyttöinen maksukortti, jota voi käyttää maksamiseen yhdenmukaisesti SEPA-alueella. Lisäksi maksukorttien pitää toimia kaikkialla kauppoissa euroalueella. Tämän takia kaupatkin tarvitsevat SEPA-yhteensopivat maksupäätteet. Kaikissa SEPA-maksukorteissa on EMV-siru. Sirulla on turvallisempaa maksaa kuin magneettijuvalla. Suomalainen pankki voi itse päättää SEPA-maksukortin käytöstä. Myös kauppias voi itse määrittää ottaako SEPA-korttimaksuja vastaan kaupankäynnissään. (Alhosuo ym. 2012, 239–240)

3 Pankkien tarjoamat maksu -ja luottokortit

Talouselämän käytännöt luovat omanlaisia oikeusilmiöitä lainasäädännöstä riippumatta. Lainsäädäntömme jääkin herkästi jälkeen maksuvälineiden kehittyessä. Erilaiset maksukortit ovat yksi esimerkki tästä. Korttimuotoiset maksuvälineet ovat kovassa suosiossa Suomessa, vaikka ainoastaan kuluttajien käytössä olevat luottokortit ovat säädetyn lain piirissä. Nekin vain kortin oikeudettoman käytön osalta siten, että luvattomasta käytöstä rangaistaan. Muut esimerkiksi luottokorttiin liittyvät erityiset oikeuskysymykset jäävät säädetyn lain ulkopuolelle. Kokonaisuudessaan maksukortteja on monta eri tyyppiä. (Aurejärvi & Hemmo 2004, 321)

Maksukortti on yleisin käytetty sähköinen maksuväline. Sillä pystyy maksamaan erilaisia ostoksia ja nostamaan käteistä rahaa esimerkiksi nostoautomaateista tai kauppaliikkeiden kassoilta. Maksukorttivalikoima on hyvin mittava ja eri pankit tarjoavat monia erilaisia vaihtoehtoja niistä. Käteismaksamiseen olennaisia pankkikortteja ovat muun muassa MasterCard Debit, Visa Electron ja prepaid-kortit. Pankkitilillä täytyy tekohekkellä olla tarpeeksi katetta maksuja varten, kun maksaa pankkikortilla. Visa Electron on online debit-kortti eli sillä ei voi ylittää tilin saldoa, koska ostoista ja nostoista tehdään heti katevaraus. MasterCard Debit on offline debit-kortti eli mahdollisessa tilinylityksessä pankki voi veloittaa tällöin tilinylitysmaksun. Lisäksi maksukorttiin voi liittää myös luotto-ominaisuuden toisin kuin Visa Electronissa. (Suomen Pankki s.a.)

Maksuja voidaan myös suorittaa luotolla. Luotolla maksaessa henkilön täytyy olla vähintään 18-vuotias. Kyseiseen maksutapaan liittyy aina riskejä, minkä takia luotonantaja haluaa varmistaa asiakkaan kyvykkyyden maksaa luotto takaisin kustannuksineen ja korkoineen. Pankkitoiminta on veloitettu tiedonantovelvollisuuteen eli informaation antamiseen asiakkailleen. Informaation antamista harkitaan silloin, kun luotonsaajalla ei ole riittävää asiantuntemusta asiaan. Luottosuhde pohjautuu erilaisiin asiakirjoihin esimerkiksi vakuussitoumuksiin, velkakirjaan, yleisiin luottoehtoihin, luottosopimukseen ja maksusuunnitelmaan. Näiden lisäksi suulliset lausumat ja markkinointitiedot voivat vaikuttaa sopimuksen tulkintaan. (Suomen Pankki s.a.; Aurejärvi & Hemmo 2004, 17-20)

Luotto on yksinkertaisesti selitettynä velkaa, joka pitää maksaa takaisin. Luottohinta on usein kokonaismäärältään suurempi kuin alkuperäinen käteishinta. Luoton lisäkulut muodostuvat lainattavasta summasta ja koroista. Luottokortilla voi suorittaa maksuja käyttäen korttiin yhdistettyä luotto-ominaisuutta. Tämän mahdollistaa kortinhaltijan ja luotonantajan välinen luottosopimus. Luotolla tehdyt ostokset veloitetaan kortinsaajalta sovitun luottoajan perusteella. Maksun vastaanottaja on selonotovelvollinen kortin käyttäjän luotettavuudesta lainmukaisella tavalla. Näin pyritään estämään luottokorttien väärinkäyttöä. Luotonsaaja voi saada maksuhäiriömerkinnän useaksi vuodeksi, jos hän ei noudata luottosopimusta tai ei pysty maksamaan takaisin myönnettyä luottoa. Maksuhäiriön

seurauksena esimerkiksi vuokra-asunnon saanti vaikeutuu, osamaksusopimus voidaan kieltää tai puhelinlaskut täytyy maksaa etukäteen. (Suomen Pankki s.a.; Aurejärvi & Hemmo 2004, 321)

Luottokortilla voi maksaa kaikenlaisia palveluita ja tuotteita, kunhan se kelpaa maksuvälineenä vastaavalle yritykselle. Ilmainen tuoteturvavakuutus kuuluu moneen eri luottokorttiin. Siihen yleensä sisältyy korvaus vahingoittumisen tai varkauden varalta, mutta ehdot riippuvat eri pankkien välillä. Joihinkin luottokortteihin kuuluu myös matkavakuutus. Verkko-ostoksia on turvallisempi tehdä luottokortilla, jotta rahat saadaan varmemmin takaisin huijauksen sattuessa. Sama pätee lentolipuissa. Luottokortin käyttäjä saa yleensä rahat takaisin, jos matka peruuntuu tai lentoyhtiö joutuu konkurssiin. Lisäksi luottokortin käyttäjä hyötyy erilaisista kanta-asiakasohjelmista esimerkiksi keräämällä alennuksia tai lentopisteitä. Kuitenkin kaikkea luottokortilla ei pystytä maksamaan. Suomalaisen rahapeliyhtiön Veikkauksen rahapelejä ei voi maksaa luotolla lakisäädön mukaan. (Raha.fi s.a)

Luottokortilla on kaksi toiminnallista tehtävää: olla sekä maksuväline että luottoinstrumentti. Sen oikeudelliset tunnuspiirteet liittyvät maksuvälinetehtävään ja luottokorttivelkaan. Korttiehdoissa määritetään korttia käyttävälle henkilölle tietty maksuaika. Maksuajan takia luottokortti eroaa tavallisesta pankkikortista. Luottokorttimaksu veloitetaan myyjältä, jolta maksu on suoritettu lyhyempänä luottoaikana esimerkiksi noin seitsemän vuorokauden kuluttua ostotapahtumasta. (Aurejärvi & Hemmo 2004, 323–324)

Monella yrityksellä on käytössään luottokortteja, joilla työntekijät voivat maksaa vähäisiä ostoksia tai työmatkoja. Yritys vain takaa luottokortin ja kustantaa siitä aiheutuvat vuosimaksut. Muuten yrityskortti on työntekijän maksuvastuulla. Työntekijä maksaa käyttämästään luottokortista aiheutuneet laskut ja veloittaa kulut sitten yritykseltä kululaskulla. Parhaassa tapauksessa luottokortilla suoritettujen maksujen käsittely ovat kokonaan automaattista kirjanpidossa. Luottokorttiaineisto voidaan siirtää sen digitaalisessa muodossa luottokorttiyhtiöstä kulutapahtumaksi laskuohjelmistoon. Esimerkiksi maksutapahtuma voi näkyä automaattisesti oikealle kulutilille tiliöitynä ja arvolisävero eriteltynä tilanteessa, jossa työntekijä on maksanut yrityksen luottokortilla taksimatkan. Prosessin jälkeen riittää joko esimiehen päättämä asiahyväksyntä tai taloushallinnon suorittama kuittitarkastus. (Kaarlejärvi & Salminen 2018, 116–117, 139)

3.1 Maksukorttien määrä Suomessa

Alla olevasta taulukosta ilmenee edellisvuosina liikkeelle lasketut maksukortit Suomessa. Kortit ovat jaoteltu taulukkoon ominaisuuksittain. Huomataan, että luottotoiminnollisten korttien määrä on pysynyt samana viime vuosina. Prosentuaalisesti pienin muutos (3,5 %) korttien määrässä nähdään käteismaksutoiminnollisissa korteissa (debit). Selvästi suurin muutos taas nähdään

lähimaksuominaisuudella varustetuissa korteissa (29 %). Niiden määrä on noussut merkittävästi kohonneen lähimaksamisen suosion takia.

Taulukko 1. Korttien määrä ominaisuuksittain vuosina 2018–2021 (Suomen Pankki 2022)

	Määrä (milj. kpl)			
	2018	2019	2020	2021
Suomessa liikkeeseenlasketut kortit yhteensä*	10,1	9,9	10,3	10,5
Kortit, joissa on käteisnostotoiminto	9,9	9,9	10,2	10,4
Kortit, joissa on maksutoiminto	10,0	9,9	10,3	10,5
Kortit, joissa on käteismaksutoiminto (debit)	8,5	8,6	8,9	8,8
Kortit, joissa on luottotoiminto	4,4	4,3	4,4	4,4
Yhdistelmäkortit **	3,1	3,2	3,2	3,3
Kortit, joissa on lähimaksuominaisuus	8,0	8,8	9,0	10,3

*Kortilla voi olla useampi ominaisuus ja tästä syystä eri ominaisuuksien summa ei vastaa kokonaiskorttimäärää.

**Kortit, joissa on sekä käteismaksu (debit) että maksuaika tai luottotoiminto.

3.2 Yhdistelmä- ja rinnakkaiskortit

Yhdistelmäkorteilla tarkoitetaan sitä, että korttiin on liitetty sekä debit että credit-ominaisuus. Tällöin käyttäjä voi itse päättää kortilla maksaessa, veloitetaanko summa suoraan tilitä (debit) vai luotolta (credit). Lähimaksu onnistuu yhdistelmäkortilla ja kaikilla muillakin pankkikorteilla. Lähimaksulla voi ostaa alle 50 euron hankintoja. Kyseinen maksutapa tapahtuu siten, että kortti tuodaan muutamien senttien päähän maksupääteestä. Tämä on turvallinen ja kätevä tapa maksaa pienempiä summia kaupassa. (Korkotutka 2023; Varmalaina s.a)

Yhdistelmäkortin ulkonäkö eroaa tavallisesta pankki -ja luottokortista. Yhdistelmäkortin käyttäjän on syytä tietää kortin numero ja turvakoodi eli CVC-koodi. Lisäksi kortin käyttäjän on hyvä tietää käyttääkö hän credit vai debit puolta maksaessaan. Pankkipuolen kortin numeron löytää kortin takapuolelta alareunassa. Lisäksi pankkipuolen CVC-koodin eli kolminumeroisen luvun löytää kortin takapuolelta heti kortin numeron jälkeen. Luottopuolen kortin numero löytyy taas kortin etupuolelta. Luottopuolen CVC-koodin eli kolminumeroisen luvun löytää kortin takapuolelta allekirjoituskentän läheltä. (Raha.fi s.a)

Rinnakkaiskortilla tarkoitetaan pääkorttiin liitettävää luottokorttia, jonka voi hakea esimerkiksi lapsille tai puolisolle. Rinnakkaiskortti on yleensä liitetty pääkortin luottotiliin. Tämä mahdollistaa sen, että sekä kortilla kuin myös rinnakkaiskortilla suoritettavat maksut ilmentyvät kaikki samalla laskulla. Laskut lähetetään pääkortin omistajalle. Useat kortinmyöntäjät eivät ole rajanneet rinnakkaiskorttien määrää. Kuitenkin sallittu määrä vaihtelee kortinmyöntäjäkohtaisesti. On syytä myös ottaa selvää maksaako rinnakkaiskortin omistaminen. Kortille on myös mahdollista asettaa käyttöraja.

Rinnakkaiskortilla voi kerryttää bonuksia ja pisteitä luottokortin omaisesti. Mitä enempi henkilö kerää pisteitä yhteiseen luottotiliin sitä paremmin saa etuja. Luottokortteihin liittyy yleensä etuja kuten matkavakuutus ja ostoturva. Näin rinnakkaiskortin haltija hyötyy niistä. Osa kortinmyöntäjistä voivat asettaa pää- ja rinnakkaiskortinhaltijat yhteisvastuuseen kortin maksutapahtumista. Jos rinnakkaiskortinhaltija on esimerkiksi lapsi, kortin päävastuu on yleensä pääkortin omistajalla. Rinnakkaiskortti myös opettaa lasta rahan käytössä. (Korttihanke 2023)

Alla olevasta listasta löytyy kortinmyöntäjät, jotka hyväksyvät rinnakkaiskortteja (Korttihanke 2023):

- Aktia
- American Express
- Danske bank
- Handelsbanken
- Hypo
- Nordea
- OP
- POP
- Santander
- S-Pankki
- Säästöpankki
- Ålandsbanken

Edellä listattujen lisäksi myös osaan etu- ja kanta-asiakaskortteihin on mahdollista yhdistää rinnakkaiskortteja (Korttihanke 2023):

- Finnair-Plus-kortti
- K-Plussa-kortti
- S-Etukortti
- Stockmann-kortti
- St1-yrittäjäkortti
- Neste-kortti

3.3 American Express, Mastercard ja Visa Credit

American Express ei ole luottokortti vaan se on maksuaikakortti. Sillä tehdyt ostot pitää maksaa kerralla pois korttilaskun tullessa toisin kuin luottokorteissa on tapana. Luottokorttia voi käyttää maksuaikakortin tavoin eli maksaa koko luoton pois kerralla eräpäivään mennessä lyhentämättä osaa velkasaldosta. (Korkotutka 2023) Vuodesta 1979 American Express korttia on alettu käyttää aktiivisesti Suomessa. Noin puolet suomalaisista pörssiyrityksistä käyttää kyseistä korttia luottokorttinaan. Suurin ero muihin luottokortteihin on täysi luottorajattomuus yksityishenkilöiden puolesta. Myös kadonnut kortti vaihdetaan uuteen muutaman päivän kuluessa riippumatta käyttäjän asuinpaikasta. Alla olevassa taulukossa kerrotaan tarkemmin kortin perustiedoista. (Kaikki Suomen luottokortit s.a.)

Taulukko 2. American Express luottokortin perustiedot (Kaikki Suomen luottokortit s.a.)

	Perustiedot
Korttityypit	American Express Green Card, American Express Gold Card, American Express Platinum Card ja Ålandsbanken AE Gold Card
Hakuehdot	Ikärajana 18-vuotta, suomalainen henkilötunnus, ei maksuhäiriömerkintöjä ja säännölliset vuositulot
Hakeminen	Hakeminen tapahtuu esimerkiksi Suomen American Express verkkosivuilta
Edut	Luottorajattomuus, yhteistyökumppaneina satoja eri matkatoimistoja ja vakuutus lennon peruuttamisesta
Matkustaminen	Uuden kortin saaminen kadonneen tilalle, myöhästymisvakuutus matkatavaroille ja maksuton matkavakuutus

Mastercard luottokortti on seuraavaksi suosituin ja monikäyttöisin maksuaikakortti heti VISA-kortin jälkeen. Alla olevassa taulukossa kerrotaan tarkemmin kortin perustiedoista. (Kaikki Suomen luottokortit s.a.)

Taulukko 3. Mastercard luottokortin perustiedot (Kaikki Suomen luottokortit s.a.)

	Perustiedot
Suomessa myönnettävät Mastercard kortit	Sampopankki Mastercard, Sampopankki Mastercard Gold, Sampopankki Mastercard Platinum, Ykkösbonus Mastercard, OP-Mastercard, K-plussa Mastercard, Handelsbanken Mastercard, Aktiiviraha Mastercard, Business Eurocard-yrityskortti, Nordea Mastercard Silver, Nordea Mastercard Gold, Stockmann Mastercard, Finnair Plus Mastercard ja TUOHI Mastercard
Hakuehdot	Ikärajana 18-vuotta, suomalainen henkilötunnus, ei maksuhäiriömerkintöjä ja säännölliset vuositulot

	Perustiedot
Hakeminen	Hakeminen riippuu esimerkiksi luottoyhtiöstä tai pankista
Edut	Usein luottokortin perusmaksuista saa hyvitystä, kun keskittää pankkipalveluja yhteen paikkaan

Visa Credit on maailman suosituin maksuaikakortti. Visa-korttia voi käyttää tuhansissa eri palvelupisteessä eri puolilla Suomea. Sen tehtävänä on suojata, helpottaa ja nopeuttaa eri tuotteiden ja palveluiden korttimaksamista toistuvasti tehtävillä korttimaksutavoilla. (Kaikki Suomen luottokortit s.a.)

Taulukko 4. Visa luottokortin perustiedot (Kaikki Suomen luottokortit s.a.)

	Perustiedot
Suomessa myönnettävät Visa-kortit	Aktia pankki, Handelsbanken, Nordea, Osuuspankki, Sampo pankki, Tapiola pankki, Luottokunta ja muut pienet pankit
Hakuehdot	Hakuehdot riippuvat esimerkiksi luottoyhtiöstä tai pankista
Hakeminen	Hakeminen riippuu esimerkiksi luottoyhtiöstä tai pankista
Edut	Turvallinen ja luotettava tekniikka, myöntäjäkohtaisia etuja

3.4 Luoton korko ja luottoraja

Luottokorttiluotto on jatkuvatyypinen luotto. Luotonsaaja voi siis käyttää luottosopimuksen mukaista luottorajaa varsin huolettomasti. Luoton nostamiseen ei tarvita erikseen luotonantajan suostumusta vaan riittää, että luotonkäyttäjä pysyy luottosopimuksen mukaisessa luottorajassa. Luottokortteihin kuuluu ominaisuutena koroton maksuaika, jolloin luottokortin käyttämisestä ei tarvitse maksaa korkoa. Normaalisti koroton maksuaika on 30–45 vuorokautta. Luottokortin käyttäjän ei tarvitse maksaa korkoa, jos maksaa avoinna olevan luoton kokonaisuudessaan pois korottoman maksuaikaan mennessä. (Verrattu s.a; Makkonen 2016, 338)

Luottokortin korot vaihtelevat rahoitusyhtiöiden ja pankkien välillä. Vuonna 2023 Luottokorttien nimelliskorot liikkuvat tavanomaisesti 8–20 prosentin välillä. Nimelliskorolla tarkoitetaan luoton korkoa, jossa ei oteta huomioon luottokortista aiheutuvia kuukausimaksuja tai tilinhoitopalkkioita. Pankeilla on tapana ilmoittaa korot vuosittaisina korkoina. Kuukausikoron taas saa selville jakamalla vuosittaisen koron luvulla kaksitoista. (Verrattu s.a.)

Euribor (Euro Interbank Offered Rate) on niin sanottuun euribor-paneeliin kuuluvien pankkien määräaikaistalletusten korkotarjouksiin perustuva euroalueen rahamarkkinoiden viitekorko. Euribor no-teerataan useita eri korkojaksoja tarkkaillen. Tyypillisimmät luottokortin korot ovat sidottu 1, 3, 6 ja 12:n kuukauden euriboriin. Esimerkiksi kolmen kuukauden euriborin korko vaihtuu euriborin liikkeiden mukaisesti kolmen kuukauden välein. Tämän lisäksi luottokortin käyttäjä maksaa pankin veloittaman marginaalin. Tällä pankki tekee voittoa ja kattaa luotonantoriskin. (Verrattu s.a; Aurejärvi & Hemmo 2004, 59)

Luottokortin luottorajan määrä vaihtelee riippuen luotonmyöntäjästä ja luotonhakijan taloudellisesta tilanteesta. Pienimmät luottokortit tarjoavat huomattavasti matalampia luottorajoja alkaen muutamasta sadasta eurosta, kun taas korkeimmillaan luottoraja voi olla kymmeniä tuhansia euroja. Tyypillisin luottoraja luottokortin käyttäjillä on noin 2000–3000 euroa. Luottorajaksi suositellaan yleensä kuluttajille yhden kuukauden tulotasonsa verran, ettei velkaa pääse kertymään liian suureksi. Luottorajan voi myös turvallisuus syistä määrittää matalaksi, jottei esimerkiksi ulkomailla väärinkäytön takia joudu talousvaikeuksiin. (Anyfin s.a.)

Alla olevasta taulukosta selviää kahdeksan suosituimman suomalaisten pankkien tarjoamat luottokortit ja niiden korot. Lisäksi vertailukohteena ovat kortin tilinhoitokulut, luottorajat sekä kuukausi- ja vuosimaksut. Kortit on järjestetty taulukkoon korkoprosentin mukaan pienimmästä suurempaan. Taulukkoon listatut tiedot luottorajoista löytyvät tarkemmin pankkien omilta verkkosivuilta. Luottokortin todelliseen vuosikorkoon vaikuttaa myös kaikki muut mahdolliset kustannukset. Kortin suurempaan vuosimaksuun taas voi vaikuttaa sen tuomat etuudet kuten matkavakuutus, lentokenttä loungeissa vierailu tai alennuksia autovuokrista tai hotelleista. (Korkotutka 2023)

Taulukko 5. Luottokorttien korot ja kulut eri pankkien välillä (Korkotutka 2023)

Pankki ja kortin nimi	Luoton korko	Tilinhoitokulu tai laskutuslisä kuukaudessa	Kortin kuukausi- tai vuosimaksu	Luottoraja
OP Classic	3kk euribor + 8,95 %	3,50 €, jos luotolla korollista velkaa	Omistaja-asiakkaille 3,95 € osana päivityspalveluiden peruspakettia	2000–20000 €
Ålandsbanken Credit	3kk euribor + 9,50 %	2,00 € per lasku	45,00 € vuodessa	5000 € ilman lisämaksua
Nordea	3kk euribor + 9,50 %	4,50 € per lasku, jos et maksa koko	2,50 €/kk	1500–10000 €

Pankki ja kortin nimi	Luoton korko	Tilinhoitokulu tai laskutuslisä kuukaudessa	Kortin kuukausi- tai vuosimaksu	Luottoraja
Nordea Gold Mastercard		luottoa kerralla pois		
Aktia Aktia Credit	3kk euribor + 9,75 %	3,90 € per lasku, jos korollista luottoa käytössä	4,00–5,00 €/kk	2000–20000 €
Handelsbanken Handelsbanken Credit	3kk euribor + 10,00 %	0 €	70,00 € vuodessa	Sovitaan asiakaskohtaisesti
Säästöpankki Säästöpankki Visa Gold	3kk euribor + 10,50 %	4,00 € per lasku	Noin 8,00 €/kk, voi vaihdella pankeittain	4000–20000 €
Danske Bank Danske Bank Mastercard Gold	3kk euribor + 11,00 %	Sisältyy kortin vuosimaksuun	1,90 % luottorajasta per vuosi, max. 150 €	2000–10000 €
S-Pankki S-Etukortti Visa	3kk euribor + 11,95 %	2,00 €, jos et maksa laskua kerralla pois	0,00 € asiakasomistajille	800–10000 €

4 Luottokorttien myöntäminen ja opettaminen

Luoton käyttöön liittyy aina taloudellisia riskejä. Ennen sen ottamista luotonhakijan on hyvä varmistaa oma maksukyky ja paljonko luottoa joutuu yhteensä maksamaan. Luotolla maksaessa kulut ovat alkuperäistä hintaa kalliimpia verrattuna käteisellä maksettuihin kulueräisiin nähden. Kannattaa siis vertailla erilaisia luottovaihtoehtoja ennen sen hankkimista, mutta se ei takaa sitä saako luottokorttia käyttöönsä. Luottoa ei yleensä myönnetä, jos hakijan luottotiedot eivät ole kunnossa. Luotonmyöntäjän, esimerkiksi pankki tai rahoitusyhtiö, on aina arvioitava luotonhakijan luottokelpoisuus ennen luottosopimuksen allekirjoitusta. Luottokelpoisuuden arvioimisessa luotonmyöntäjä tarkistaa tulot, velat ja varallisuuden sekä voi pyytää tarvittaessa vero-, palkka- tai eläketodistuksen. (Kilpailu- ja kuluttajavirasto s.a.a)

Luotonhakijan on syytä perehtyä luottosopimuksen ehtoihin epäselvyyksien välttämiseksi. Ehtoihin sisältyy esimerkiksi maksuvelvollisuudet ja luottomuoto. Kuluttajaluottosopimus tehdään kirjallisesti tai sähköisesti. Luotonmyöntäjä myös antaa luotonsaajalle oman sopimuskappaleen. Kannattaa myös tarkistaa kuka on luoton myöntäjä ja mihin ottaa yhteyttä kyseiseen aiheeseen liittyvissä asioissa. Luotonmyöntäjä voi vaihtaa luoton juoksevaa korkoa sopimuksen mukaan. Luotonmyöntäjän on kerrottava koron muutoksista esimerkiksi kirjeellä ennen koron muutoksen voimaantuloa. Lisäksi luotonmyöntäjän on kerrottava maksuerän suuruus, erien lukumäärät sekä maksupäivät koron vaihtumisen jälkeen. Luoton pystyy maksamaan kerralla pois kokonaan kertasuorituksena eräpäivänä tai etukäteen sovitun suuruisina maksuerinä. Luoton lyhennysmuotona voidaan esittää annuiteetilainaa, tasaerälainaa tai tasalyhennyslainaa (Kilpailu- ja kuluttajavirasto s.a.a)

Annuiteetilainassa kuukausilyhennykset ovat yleensä samansuuruisia. Maksueriin sisältyy lainapäätöksen lyhennys ja korkokulut. Laina-aika pysyy entisellään, vaikka kuukausilyhennyksen suuruus muuttuu viitekoron vaihtuessa. Tasaerälainassa kuukausilyhennykset ovat myös yleensä samansuuruisia. Maksueriin sisältyy lainapäätöksen lyhennys ja korkokulut. Toisaalta tasaerälaina poikkeaa annuiteetilainasta siten, että laina-aika muuttuu viitekoron vaihtuessa, mutta kuukausilyhennyksen suuruus pysyy ennallaan. Tasalyhennyslainassa kuukausilyhennysten suuruus riippuu korkotasosta. Korko lasketaan jäljellä olevalle käyttöpääomalle. Laina-aika pysyy entisellään, vaikka kuukausilyhennyksen suuruus muuttuu viitekoron vaihtuessa. (Finanssivalvonta 2018)

Luottokortilla maksetut ostokset ovat luotonmyöntäjän vastuulla, jos tapahtuu myyjän puolesta sopimusrikkomus. Luottokortin käyttäjä voi esittää vaatimuksensa eli reklamaation luotonmyöntäjälle, jos tavaran tai palvelun myyjä ei välitä ostosta, esimerkiksi konsertin lippua. Ostoksessa voi olla myös myyjän vastuulle kuuluva erhe, esimerkiksi myyjä ei suostu hyvittämään kotiin toimitetun pöydän pintanaarmuja. Lisäksi yritys on voinut joutua konkurssiin. Kuluttaja voi tehdä reklamaation luotonmyöntäjälle, jos lentoyhtiö on peruuttanut luvattun lomamatkan konkurssin takia.

Luotonantajavastuu on myyjän ja luotonmyöntäjän välinen vastuu, kun luoton käyttäjä on maksanut ostoksen. Myyjän sopimusrikkomuksen myötä ostajalla on oikeus olla maksamatta luottolaskua tai saada ostohyvitys tai vahingonkorvaus. (Kilpailu -ja kuluttajavirasto s.a.b)

Alla olevasta taulukosta näkyy kotimaisten luottokorttien myynnin arvo Suomessa. Vuonna 2011 se oli arvoltaan 8,3 miljardia euroa. Vuoteen 2010 verrattuna myynti kasvoi 5 prosenttia. Eniten luottokorttiosastoja tehtiin yrityskaupoissa ja toiseksi eniten huoltoasemilla. Taulukosta huomataan myös kotimaisten luottokorttien myynnin arvo ulkomailla. Vuonna 2011 se oli arvoltaan lähes 2 miljardia euroa. Edelliseen vuoteen verrattuna myynti kasvoi 6,5 prosenttia. Lisäksi taulukosta selviää ulkomaalaisten luottokorttien myynti arvo Suomessa. Vuonna 2011 se oli arvoltaan 1,4 miljardia euroa. Myynnin arvo muuttui silloin edelliseen vuoteen verrattuna 28,7 prosenttia. (Tilastokeskus 2012)

Taulukko 6. *Luottokorttimyynti vuosina 2010 ja 2011, miljoonaa euroa* (Tilastokeskus 2012)

	2010	2011	muutos %
Myynti kotimaisille luottokorteille Suomessa	7944	8342	5,0
Myynti kotimaisille luottokorteille ulkomailla	1862	1984	6,5
Myynti ulkomaalaisille luottokorteille Suomessa	1092	1406	28,7

4.1 Luottotiedot ja myöntöoikeus

Henkilöluottotiedot kertovat kuluttajan maksukyvyistä tai – halusta. Luottotietorekisteriä ylläpitää Suomen Asiakastieto Oy, josta voidaan tarkistaa yksityishenkilön luottotiedot. Esimerkiksi mahdollinen vuokranantaja, velan antaja, vakuutusyhtiö, puhelinliittymän tarjoaja tai työnantaja voi tarkistaa hakijan luottotiedot. Maksuhäiriömerkintä myös estää luottokortin myöntämisen pankkiasiakkaalle. Jos yksityishenkilö ei tiedä omia luottotietojaan, ne voi varmistaa maksuttomasti kerran vuodessa asioimalla Suomen Asiakastieto Oy:n palvelupisteessä pääkaupunkiseudulla tai lähettämällä sinne tarkastuspyynnön postitse. Molemmissa tapauksissa yksityishenkilön on todistettava henkilöllisyytensä todistuksella tai valokopiolla. (Thurén 2019, 100)

Luottokortin myöntöoikeuteen liittyy luotonhakemisvaihe ja luottoharkinta kuten muuhunkin velkarahoitukseen. Normaalisti pankkiasiakas tekee luottokorttihakemuksen, jolla todentaa yleishyödylliset ja henkilökohtaiset tiedot luottokorttiyhteisölle. Sopimusehdot hyväksytään luotonhakijan toimesta korttisopimuksessa. Korttisopimuksissa on tiettyjä määräyksiä esimerkiksi käyttöalueesta, joko

kotimaa tai ulkomaan alueesta, luoton takaisinmaksusta, luottorajoista, korosta, kortin käyttöpiesteistä ja kortin katoamiseen ja luvattomaan käyttöön liittyvästä velvollisuudesta. (Thuren 2019, 101)

Luotonsaajalla ei ole oikeutta ylittää hänelle myönnetyn luoton enimmäismäärää. Ylityksestä seuraa maksuvälinepetoksen tunnusmerkistö, jos sen ylittäneellä ei ole aikomustakaan maksaa luottokorttivelkaa pois. Luottokorttivelasta vastuussa oleva henkilö on maksettava pääomien lisäksi korot, vuosi-, laskutus- ja tilinavausmaksut. Maksukortin käyttäjän on allekirjoitettava maksutosite tai kirjoittaa tunnusluku maksupäätteeseen ostohetkellä. Allekirjoitusta ei pidä kirjoittaa, jos kauppaostokset voidaan muuten maksaa. Puhelinmyynnissä tai Internet-kaupassa tunnusluku tai allekirjoitus tunnistustapana eivät käy eivätkä nämä kuulu tällöin korttimaksuehtoihin. (Aurejärvi, E. & Hemmo, M. 2004, 325)

4.2 Maksuhäiriömerkintä

Yhden laskun maksamatta jättäminen ei aiheuta suoraan maksuhäiriömerkintää. Merkintä kirjataan vasta, kun lasku on saavuttanut ulosoton oikeudenkäynnin myötä. Laskun maksamisen laiminlyömisestä rekisteröidään merkintä, kun se on todettu tuomioistuimessa. Ulosottoviranomainen pystyy myös toteamaan yksityishenkilön ulosottoerinnässä varattomaksi. Lisäksi velkoja voi ilmoittaa maksuhäiriöstä rekisterinpitäjälle, kun kulutusluoton maksu tai osamaksu on myöhässä yli 60 vuorokautta. Velallinen saa maksuhäiriöstä tiedon automaattisesti. Ennen vuotta 2022 maksuhäiriömerkintä jäi voimaan kolmeksi vuodeksi ja merkintä ei poistunut sieltä, vaikka laskut olisivat olleet maksettu. (Thurén 2019, 100)

Vuonna 2022 uusi laki hyväksyttiin eduskunnassa liittyen maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen pituuteen. Lakimuutoksessa käsiteltiin sitä, että maksuhäiriömerkintä poistuu rekisteristä 30 vuorokauden kuluttua velan maksamisesta. Jenny Rostain haastatteli teoksessaan entistä oikeusministeriä, Anna-Maja Henrikssonia, kyseiseen aiheeseen liittyen. Henrikssonin mukaan uudistus on merkittävä asia yksittäiselle kansalaiselle. Uudistuksessa helpotetaan kansalaisten arkea ja kasvatetaan myös luottamusta yhteiskuntaa kohtaan. Kuitenkin maksuhäiriö on velkakohtainen. Jos velallisella on enemmän kuin yksi maksuhäiriömerkintä, hän voi päästä velkajärjestelyyn. Tämä mahdollistaa sen, että veloista voi päästä eroon kolmessa vuodessa maksamalla kuukausittain tietyn summan velkajärjestelyn avulla. (Rostain 2022, 111–113)

Velkoja järjestetään joko vapaaehtoisesti tai lakisääteisesti. Vapaaehtoisella järjestelyllä tarkoitetaan sitä, että velallinen tekee maksusopimuksen perimistöimiston tai velkojan kanssa. Velkoja pystyy myös yhdistämään sosiaalisella luotolla tai uudella lainalla. Sosiaalinen luotto kohdistuu pienituloisiin, maksukyvyyn omaaville velallisille. Kyseinen luotto on kuntakohtainen ja sillä saa

rahallista apua arjen hankintoihin ja laskujen maksuun. Esimerkiksi Helsingissä voi hakea sosiaalista luottoa enintään 15 000 euroa. Viimeiseksi keinoksi osoittautuu lakisääteinen velkajärjestely, jolloin velallisen velkaongelmia ei voi muuten ratkaista. Kyseisessä järjestelyssä tuomioistuin päättää maksuohjelman velallisen maksukyvyyn mukaan. (Thurén 2019, 101–105)

Ennen kun perintäyritys vetoaa käräjäoikeuden päätöksellä velan ulosottoon, maksumuistutus siirtyy maksuvaatimukseen. Velkoja, esimerkiksi sähköyhtiö tai puhelinoperaattori, lähettää maksamattomasta laskusta maksumuistutuksen 14 päivän kuluessa eräpäivästä. Tämän 14 päivän kuluessa laskun summa kasvaa viivästyskoron ja muistutuskulujen verran. Kahden muistutuksen jälkeen velka siirtyy perimistoimistoille tai perintäyritykselle esimerkiksi Aktiv Kapital, Intrum, Justitia tai Lindorffille. Perintäyritys lähettää maksuvaatimuksen, kun edellisestä maksumuistutuksesta on kulunut 14 vuorokautta. (Thurén 2019, 99)

Tilastojen mukaan jo yksittäinen maksuhäiriö voi kertoa luotonsaajan merkittävästi kohonneesta maksukyvyttömyysriskistä. Maksuhäiriöisellä asiakkaalla on keskimäärin yhdeksän maksuhäiriömerkintää. Ensimmäinen maksuhäiriö johtaa usein seuraavaan 64 prosentin todennäköisyydellä. Kaikilla, joilla on maksuhäiriömerkintöjä, on vähintään yksi ulosottovarattomuutta koskeva merkintä 70 prosentin varmuudella. Ylivelkaantumiseen puututaan esimerkiksi luottorajan käytön lakkauttamisella. Siitä on ilmoitettava aina asiakkaalle etukäteen lakisäädön mukaan. Väärinkäytön tai asiakkaan omaisuuden turvaamiseksi luottoraja voidaan lakkauttaa välittömästi. (Makkonen 2016, 339–340)

4.3 Velkaantuminen

Nettivaatekaupassa Visa vinkuu, ravintoloissa höylätään DinersClub-korttia, ulkomaamatkoilla MasterCardia, huonekalu- ja viihde-elektroniikkaliikkeissä maksetaan liikkeiden omilla korteilla, on turha kuvitellakaan poistuvansa Gigantista ilman Aktiivirahakorttia; Plussakorttiin voi ottaa luotto-ominaisuuden, ja S-pankin tilille kertyvien bonusten ansiosta kalliskin ruoka tuntuu melkein kohtuuhintaiselta! (Hänninen & Hänninen 2015, 63)

Velkaantumiseen voi olla monta eri syytä. Rostainin tekemässä haastattelussa (2022, 50–52) 77 prosenttia vastanneista olivat heikossa asemassa ennen maksuhäiriömerkinnän saamista. Monella oli ero, sairaus, työttömyys, konkurssi tai identiteettivarkaus häiriömerkinnän takana. Lisäksi 90-luvun talouslaman seuraukset saattavat myös olla velkaantumisen syynä. Ylivelkaantumisessa piilee myös ajatus- joko rahaa on tai sitä ei ole. Lamavuodet ovat vaikuttaneet lapsen tai nuoren kehitykseen. Varhaiseen kasvuympäristöön liittyy kiintymyssuhdemalli. Kyseinen malli määrittelee,

miten ihminen toimii ja reagoi eri tilanteissa eri ihmisten kanssa. Sama kiintymyssuhdemalli pätee myös siihen, miten ihminen käsittelee taloudenhallinnan ongelmia ja rahaa.

Kiintymyssuhdemalleja on tutkittu neljä, joista vain yhtä mallia pidetään suotuisana. Turvallisessa kiintymyssuhteessa lapsen tarpeisiin reagoidaan säntillisesti ja asianmukaisella tavalla. Lapsi pysyy ilmaisemaan tunteitaan pelkäämättä hoitajan reaktiota. Kolme muuta kiintymyssuhdetta eivät vastaa lapsen tarpeisiin tai vastaa niihin epäjohdonmukaisesti. Välttelevässä suhteessa lapsi on oppinut tukahduttamaan tunteensa rangaistuksen pelossa. Ristiriitaisessa kiintymyssuhteessa lapsi ei tiedä hoitajan reaktiota hänen tarpeisiinsa. Jäsentyvät kiintymyssuhde syntyy kaoottisessa kasvuympäristössä, jossa lasta saatetaan pahoinpidellä. (Hoffman, Holm & Åhs 2016, 64–65)

Lapsen kasvaessa esimerkiksi ristiriitaisessa kiintymyssuhdemallissa taloutta kuvataan turvattomaksi tai rahan jatkuvuudesta ei aina ole varmuutta. Vanhemmat käyttävät rahaa holtittomasti ja rahasta puhutaan vasta silloin, kun ne ovat loppu. Epävakaata taloustilannetta yritetään hoitaa ostoksilla tai ruualla. Kaikki murheet pyritään unohtamaan tällä tavalla. Väkivaltaisen puolison kanssa asuminen saattaa myös liittyä varhain opittuun ristiriitaiseen kiintymykseen. Välillä puoliso voi olla hyvin vahingollinen, kun taas välillä hyvin hellä. Suhde rahan saattaa näiden vaikutuksesta johtaa tasapainottomaan ja epävarmaan taloustilanteeseen. Lapsesta saattaa jopa aikuisiällä tulla taitamaton rahankäyttäjä, kun hän omaksuu jo varhain turvattoman kiintymyssuhdemallin. (Rostain 2022, 53–54)

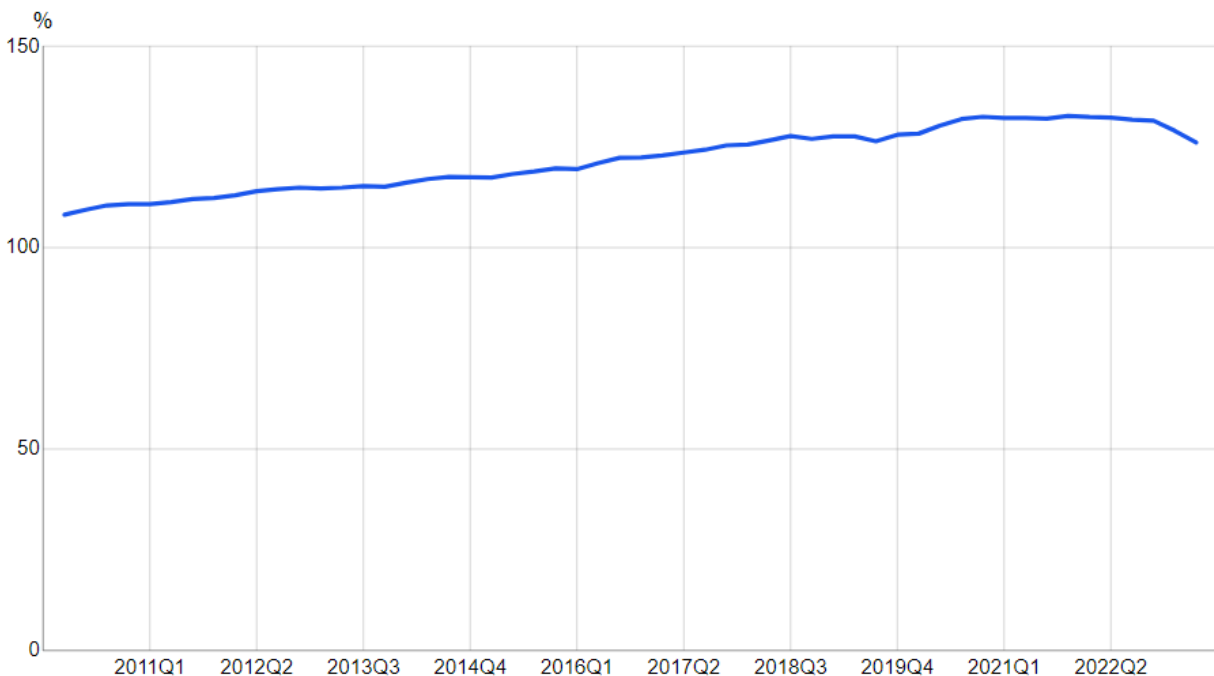
Suomalaiseen kulttuuriin on perinteisesti kuulunut vähäeleinen tunneilmaisuus. Tämä ei kuitenkaan liity suoraan välttelevään kiintymyssuhteeseen. Se on eri asia ilmaista tunteitaan vähäeleisesti kuin tukahduttaa ne torjumisen pelossa. Kuitenkin suomalaisessa kulttuurissa vallitsee stigma ylivelkaantumisesta. Yhteisöissä ei ole tapana puhua raha-asioista, joka johtaa usein häpeään ja pelkoon maksuhäiriöiden ja ylivelkaantumisen kohdalla. Lisäksi tämä voi hidastaa hakeutumista avun piiriin. (Rostain 2022, 56)

Ylivelkaantuminen ei ole vain yksilön ongelma vaan se myös heijastuu yhteiskuntaan. Rahahuolet vaikuttavat yksilön lisäksi myös hänen läheisiinsä ja lopuksi kansantalouteen ja -terveyteen. Yhteiskunnan on autettava velallisia, mutta samalla verotulojen määrä vähenee. Tämä johtaa veroprosentin nousuun. Suomessa on tällä hetkellä käytössä negatiivinen luottorekisteri. Se tarkoittaa sitä, että luotonantaja voi tarkistaa yksilön maksuhäiriömerkinnän. Vastuullisempaan luotonmyöntämisen keinona pidetään kuitenkin positiivista luottorekisteriä. Kyseisestä luottorekisteristä näkee suoraan kaikki yksilön lainat. Tällä tavalla luotonantajan on helpompi arvioida lainanhakijan takaisinmaksukykyä. Lisäksi Suomen tukijärjestelmä saattaa aiheuttaa ylivelkaantumista. Toimeentulotuella elävät ihmiset eivät voi säästää, sillä säästöt pienentävät seuraavan kuun tukea. Ihmisten

ylivelkaantumisen vastuuta pitäisi siirtää enemmän luotonantajille eikä rangaista velallista kohtuuttomasti. (Thurén 2019, 109–110)

Raha on muuttanut muotoaan kolikoista muoviksi, eivätkä ihmiset enää nykyisin kannu käteistä mukanaan. Yhä useampi suomalainen elää velalla vähintään hetkittäin. Alla olevasta taulukosta näkyy suomalaisten kotitalouksien velkaantumisaste vuonna 2023 toisella neljänneksellä. Vuoden 2023 velkaantumisaste on 126,6 prosenttia. Suomalaisilla on keskimäärin velkaa yli vuoden ansion verran. (Tilastokeskus 2023)

Taulukko 7. Kotitalouksien velkaantumisaste 2010Q1-2023Q2 (Tilastokeskus 2023)

Takuu-säätiö on valtakunnallinen sosiaalialan yhteisö, joka ehkäisee ihmisten velkaongelmia ja tarjoaa tukea velkojen hoidossa. Kysy rahasta- chat -ja Velkalinja puhelinneuvonta auttavat yksityishenkilöä velkatilanteissa luottamuksellisesti. Lisäksi säätiö myöntää pienlainaa yllättäviin menoihin, jos asiakas ei saa välttämättä muualta lainaa maksuhäiriömerkinnän vuoksi. Kuitenkin lainan saaminen edellyttää takaisinmaksukykyä. Takuusäätiö takaa myös järjestelylainan velkojen yhdistämiseksi. (Makkonen 2016, 346; Takuusäätiö s.a.)

4.4 Nuorten talousosaaminen

Peruskoulujen opetussuunnitelmassa on vasta viime vuosina alettu ottamaan huomioon rahan käyttöön liittyvää opetusta. On huomattu, etteivät kotona lapset tai nuoret saa riittävästi opetusta ylipäättään taloustaidosta. Tähän puutteellisuuteen viranomaiset ovat vähitellen heränneet ja alkavat tehdä ehkäisevää työtä jo nuoren varhaisen opetuksen vaiheessa. Kuitenkin monet aikuisiällä kohtaavat haasteita talousosaamisessaan ja usein vasta silloin, kun ongelmat ovat jo syntyneet. Kyseinen sukupolvi ei pysty tarjoamaan lapselleen taloudellisesti vakaata kasvu ympäristöä, mitä lapsi tarvitsisi kehittääkseen esimerkiksi tasapainoisen suhteen rahaan. Lasten ja nuorten vanhempiin on syytä tällöin kohdistaa myös tuki- ja valistustoimia, jotta opinto-ohjelmaan suunniteltu uusi ennaltaehkäisevä työ onnistuisi ja vanhemmat pystyisivät tukemaan nuorten taloustaitoja paremmin. (Rostain 2022, 57)

Rostain (2022, 123–125) haastatteli teoksessaan Suomen pankin pääjohtajaa Olli Rehniä. Haastattelussa Rehn painotti, että nuorten talousosaamisen vahvistaminen on hyvin tärkeää. Hän on myös Suomen Pankin talousosaamishankkeen aloitteen tekijä vuodesta 2020. Sen tavoitteena on ennaltaehkäistä ylivelkaantumista, ennekuin talousahdinko paisuu liian suureksi. Oikeusministeriö on myös ottanut kantaa ennaltaehkäisevään talousosaamistyöhön tämän uuden talousosaamishankkeen myötä. Se on lähtenyt kehittämään korona pandemian aikana oikeusaputoimistojen työn kautta tehtävää opettamista, joka painottuu jo ylivelkaantuneisiin ja heidän talousosaamiseensa parantamiseen. Suomessa talousosaamisen kehittämisen painopisteenä ovat erityisesti sekä yläkoululaiset että toisen asteen opiskelijat kuitenkin unohtamatta muita ikäryhmiä. Ennaltaehkäisevää ylivelkaantumistyötä tekevät esimerkiksi erilaiset yritykset, järjestöt ja viranomaiset.

Olli Rehn kertoo myös haastattelussaan, että tutkimusten mukaan jo alakouluikäiset sisäistävät toimintatapoja ja käyttäytymismalleja ympäristöstään. Tämän takia on syytä pohtia, miten kyseistä ikäryhmää lähestytään talousosaamisen tiimoilta. Suomen pankin tavoitteena on myös se, että Suomi olisi talousosaamisessa maailman pätevin maa vuoteen 2030 mennessä. Talousosaamisen strategian kannalta olennaisinta talousahdingon ennaltaehkäisyn lisäksi on vahinkojen minimoiminen. Kansalaisten taloustaitojen kehittäminen on tärkeää muuttuvassa taloudellisessa toimintaympäristössä. Se, miten heidät tavoittaa ja motivoidaan työstämään talousosaamistaan, on työn alla. Talousongelmien pohjana on yleensä mielenterveysongelmat. Tämän takia avoin keskustelu ylivelkaantumisesta ja rahasta onkin hyvin tärkeää. (Rostain 2022, 125–126)

Kaupallisten aineiden lehtorin, Auli Ojalan, mielestä rahan käytöstä ja velkaantumisen hallinnasta pitäisi opettaa lapsille ja nuorille. Lisäksi väestön tasolla niistä tulisi puhua enemmän. Olisi hyvä tietää mistä rahaa tulee, paljonko sitä on käytettävissä, miten sitä käytetään, säästetäänkö ja miten varoja hallitaan. Talousosaamattomuus on ilmiönä ollut olemassa keskuudessamme jo pitkään.

Maksuhäiriömerkintöjen määrä on kohonnut merkittävästi esimerkiksi helposti saatavien lainojen myötä. Maatalouteen perustuvassa yhteiskunnassa ei puhuttu lapsille talouskasvatuksesta. Silloin ei ollut luottokortteja, pikavippejä eikä lainaakaan saanut helposti pankista. Tästä maailma on muuttunut paljon monimuotoisemmaksi ja monimutkaisemmaksi. Nykyään erilaiset applikaatiot ja niiden sisältämät mikrotransaktiot sekä pikavipit vaikeuttavat ihmisten talouden hallintaa. Ihmiset ovat ottaneet lainaa matalla korolla, eläneet yli varojensa eivätkä ole ennakoineet mahdollista työttömyyden uhkaa eikä nousevia hintoja, jonka seurauksena yhä useampi joutuu talousvaikeuksiin. (Littorin, Haapanen & Villanen 2020, 61–62)

Ihmisen omat suunnitelmat vaikuttavat hänen tulevaisuuteensa. Olisi esimerkiksi hyvä suunnitella miten maksaa ostoksiaan, vaikka luottokortti antaa joustoa omaan talouteen ja useat verkkokaupat tarjoavat joustavaa maksuaikaa ostoksiin. Käyttämällä käteistä luottokortin sijasta, henkilön on helpompaa tunnistaa kulutustapojaan ja sitä kautta hallita paremmin talouttaan. Yhteiskunnan yleinen trendi on Kuluttajaliiton kuluttajaekonomisti Paula Pessin mukaan se, että säästetään entistä vähemmän ja ostetaan entistä enemmän velaksi. Pessi huomauttaa myös, että luottokorttilaskujen erääntyessä, maksuvaikeuksissa näkyy selkeä piikki muutama kuukausi joulun päätyttyä. Moni ostaa joululahjoja luotolla. Tässäkin tilanteessa ennakointi, suunnitelmallisuus ja varautuminen budje-toimalla auttaa talouden hallinnassa. (Littorin ym. 2020, 53)

5 Kyselytutkimus

Kyselytutkimus on kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimusmenetelmä, joka sopii vastaajajoukolta suuriin kartoitaviin tutkimuksiin. Tietoa kerätään suurelta ihmisryhmältä. Tutkimustulokset ovat laskennallisia, täsmällisiä ja ne vastaavat kysymyksiin: kuinka moni, kuinka usein, mitä, missä, milloin ja millä tavalla. Isot tutkimuslaitokset tekevät perusteellisia, koko väestön kattavia kyselyjä. Osa niistä sisältää kaikkien käytettävissä olevaa tietoa, jota kannattaa soveltaa silloin, kun aihe liittyy omaan tutkimukseen (Ruohonen 2022)

5.1 Tutkimuskysymykset

Opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia, vaikuttaako luottokortin käyttö nuorten talouteen eri tavoin riippuen henkilön iästä, sukupuolesta, asuinpaikasta, elämäntilanteesta ja koulutuksesta. Tavoitteena on tuottaa lisää tietoa edellä mainituista asioista ja ymmärtää kuluttajien asenteita paremmin luottokortin käyttöä kohtaan.

Tämän opinnäytetyön tutkimuskysymykset ovat:

- 1) Miten luottokorttien käyttöönotto on vaikuttanut suomalaisten nuorten talouteen. Nuorten talous-
taidot ja koetaanko luottokortit hyödylliseksi?
- 2) Onko nuorella tarpeeksi tietämystä luottokortin käyttämiseen? Millainen ostokäyttäytyminen nuorella on luoton/credit suhteen?

5.2 Kyselyn kohderyhmä

Opinnäytetyön perusjoukkona pidetään suomalaisia nuoria ja otoksena alle 32-vuotiaita korkeakouluopiskelijoita. Perusjoukko edustaa niitä ihmisiä, jotka ovat kokeellisen tutkimuksen kiinnostuksen kohteena. Yleensä ei ole kannattavaa tai edes mahdollista tutkia koko perusjoukkoa, koska se on usein liian laaja. Tämän takia tutkitaan perusjoukosta valikoitua pienempää ryhmää, jota kutsutaan otokseksi. Otoksen perusteella pyritään tekemään koko perusjoukkoon yleistettäviä olevia johtopäätelmiä. Tällainen yleistäminen vaatii tarpeeksi vahvaa edustavuutta. Edustavuus tarkoittaa sitä, kuinka hyvin otos vastaa perusjoukkoa. Otos on hyvin edustava, jos se on mahdollisimman identtinen kuin perusjoukko. Suurin osa nuorista jatkaa opintoja ammattikorkeakouluihin tai yliopistoihin lukion tai ammattikoulun jälkeen, joten tämän tutkimuksen otos voidaan todeta edustavaksi. (Degerman & Holm 2016, 32)

5.3 Kyselylomake

Kyselylomake on valmis väittämäs- tai kysymyssarja. Sitä käytetään esimerkiksi asenteiden tutkimisessa. Tutkittavat voivat vastata kyselyiden kysymyksiin kirjallisesti tai suullisesti. Tutkija voi tehdä kyselylomakkeen, joka sisältää joukon luottokortteihin liittyviä väittämiä, jos hän haluaa selvittää esimerkiksi suomalaisten nuorten luottokortin käyttöä. Tutkimukseen osallistuvat nuoret arvioivat, miten hyvin väittämät sopivat itseen. Tyypillisin käytetty asteikko on 1–5, jolloin numero 1 edustaa sitä, että vastaaja on kysymyksen kanssa täysin eri mieltä ja numero 5 sitä, että vastaa on täysin samaa mieltä. (Degerman & Holm 2016, 22)

Kyselylomakkeesta on eniten hyötyä, kun se on luotettava, osuva, toistettavissa oleva, teknisesti järkevä, selkeä ja tarvittaessa identifioitava. Lomakkeen lähettäminen, vastaanottaminen ja tallentaminen on myös suunniteltava ennakkoon, jotta tulosten analysoimiselle taataan hyvä pohja. Kyselytutkimuksiin vastaamisen kannalta merkittäviä tekijöitä ovat kyselylomakkeen lyhyys, luettavuus, henkilökohtaisuus ja saatekirjeen maininnat tutkimuksen tekijätahon ja yhteiskunnan saamista hyödyistä vastaamisen myötä. Avointen kysymysten sisällyttäminen lomakkeeseen saattaa tuoda esiin tutkittavilta näkemyksiä, joita ei ole osattu kysyä tai suunnitella ennakkoon. (Luoto 2009)

Kyselylomakkeessa on yleensä taustakysymyksiä, joilla voidaan mitata syy-seuraussuhteita. Kokeellisessa tutkimuksessa eli kvantitatiivisessa tutkimusmenetelmässä pyritään selvittämään muuttujien välisiä syy-seuraussuhteita. Syy-seuraussuhde voidaan todeta, jos huomataan, että toista muuttujaa muunnella toisessakin tapahtuu vaihtelua. Muuttuja tarkoittaa ilmiön tai ihmisen ominaisuutta, joka voi saada mitattavia arvoja. Kokeellinen tutkimus on pätevä silloin, kun muuttujat operationalisoidaan. Operationalisointi on muuttujien määrittelemistä siten, että niitä voidaan mitata. Opinnäytetyön tutkimuksessa yksi muuttujista oli nuorten sen hetkinen elämäntilanne. Se operationalisoitiin niin, että mitattiin, miten paljon nuoret käyttivät luottokorttia elämäntilanteeseen nähden. (Degerman & Holm 2016, 29)

6 Kyselyn tulokset ja analysointi

Seuraavaksi käsitellään kyselylomakkeen avulla saatuja tuloksia. Kyselyitä lähetettiin sekä Haaga-Helia liiketalouden lukukaudelle ilmoittautuneille opiskelijoille että tuttavapiirissä oleville korkeakoulun käynneille sähköpostin välityksellä. Kyselyitä lähetettiin satunnaisotannalla noin 1000, ja kyselyn vastaukset perustuvat 121 palautuneeseen kyselyyn. Vastausprosentti oli 12,1 %. Ihanteellisin vastausprosentti olisi yli 50 prosenttia. Tämä kato voi johtua esimerkiksi siitä, että sen siivuttaminen ja unohtaminen yhtenä sähköpostina muiden joukossa on helppoa. Lisäksi palauttamisesta muistuttaminen ei ollut mahdollista. (Luoto 2009)

Opinnäytetyön kysely toteutettiin Webropol-kyselyohjelmalla ja kyselyyn vastaaminen tapahtui anonyymisti. Tutkimustuloksia analysoitiin IBM SPSS Statistics ja Microsoft Excel-ohjelman avulla. SPSS on tilastollisen tietojenkäsittelyyn suunniteltu ohjelmisto, jolla pystyy analysoimaan parhaiten kvantitatiivisia tutkimuksia. (Mamia 2005)

6.1 Taustatiedot

Ensimmäiset kysymykset toimivat taustakysymyksinä, joilla selvitettiin vastaajien ikä, sukupuoli, asuinpaikka, tutkinto ja elämäntilanne. Kaikki kyseiset taustakysymykset toimivat selittävinä muuttujina. Tämä tarkoittaa sitä, että tutkittavia asioita tarkastellaan niiden kautta. Kyselyyn vastanneista 21–26-vuotiaita oli prosentuaalisesti 68,6 % ja 26–32-vuotiaita oli 31,4 %. Kyselyyn osallistuneista miehiä oli 29,8 %, naisia oli 67,8 % ja muunsukupuolisia oli 1,7 %. Yksi vastanneista ei halunnut kertoa sukupuoltaan kyselyssä. Alla olevasta taulukosta selviää vastanneiden asuinmaakunta. Selvästi eniten vastanneista asuivat Uudellamaalla.

Taulukko 8. Vastaajien asuinmaakunta

	Lukumäärä	Prosenttia
Etelä-Karjala	2	1,7
Pirkanmaa	3	2,5
Pohjois-Karjala	2	1,7
Pohjois-Pohjanmaa	1	0,8
Pohjois-Savo	3	2,5
Uusimaa	108	89,3
Varsinais-Suomi	2	1,7
Yhteensä	121	100,0

Kyselyn yksi muuttujista oli myös vastaajien korkein suorittama tutkinto. Alla olevasta taulukosta selviää osallistujien koulutustausta. Suurimmalla osalla kyselyyn vastanneista oli alempi korkeakoulututkinto (amk) kesken.

Taulukko 9. Vastaajien koulutustausta

	Lukumäärä	Prosenttia
Alempi korkeakoulututkinto (amk)	30	24,8
Alempi korkeakouluatutkinto (kandidaatti)	7	5,8
Alempi korkeakoulututkinto kesken (amk)	78	64,5
Alempi korkeakoulututkinto kesken (kandidaatti)	2	1,7
Ylempi korkeakoulututkinto (maisteri)	2	1,7
Ylempi korkeakoulututkinto kesken (maisteri)	2	1,7
Yhteensä	121	100,0

Lisäksi yhtenä taustakysymyksenä kysyttiin vastaajien elämäntilanne. Huomataan alla olevan taulukon avulla, että suurin osa kyselyyn vastanneista (41,7%) ovat ammattikorkeakouluopiskelijoita, jotka käyvät töissä opintojen ohella.

Taulukko 10. Vastaajien elämäntilanne

	Lukumäärä	Prosenttia
Opiskelen ammattikorkeakoulussa	43	35,8
Opiskelen yliopistossa	4	3,3
Käyn osa-aika töissä	1	0,8
Käyn täysipäiväisesti töissä	21	17,5
Olen yrittäjä	1	0,8
Käyn töissä ammattikorkeakoulu opintojen ohella	50	41,7

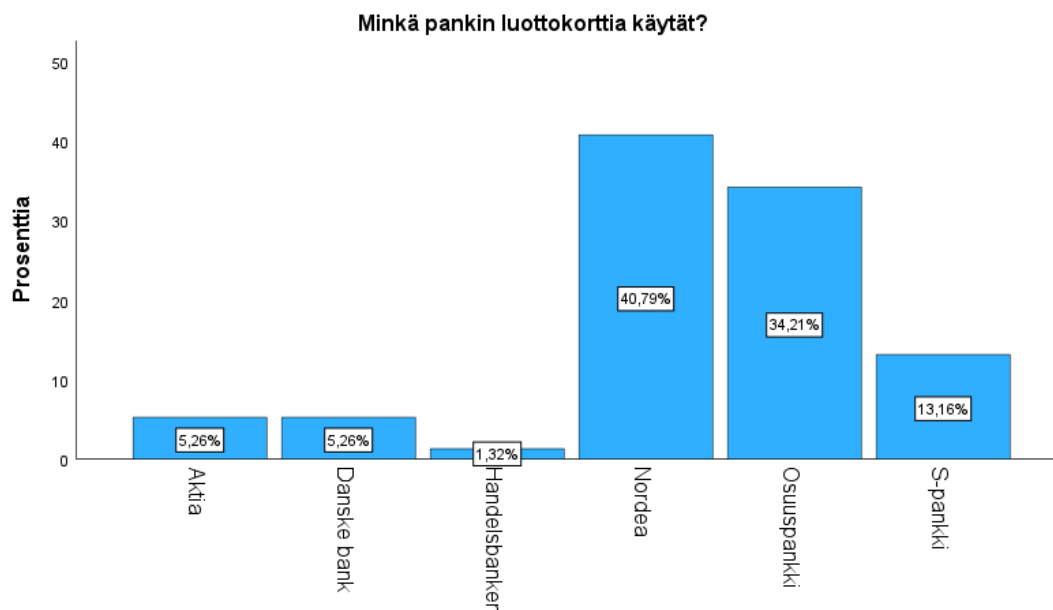
	Lukumäärä	Prosenttia
Yhteensä	120	100,0

6.2 Luottokortin käyttäminen

Kyselyyn osallistuneista 79 omistivat luottokortin ja 37 eivät omistaneet sitä. Loput vastanneista harkitsivat sen käyttöönottoa. Vastaukset jakaantuivat prosentuaalisesti niin, että 65,3 % omistivat luottokortin ja 30,6 % eivät omistaneet sitä. Vastanneista 88,4 %, jotka eivät omistaneet luottokorttia, kokivat sen tarpeettomaksi. 7,0 % vastanneista eivät omista luottokorttia sen vuoksi, että heillä on liian vähän tietoa siitä. 2,3 %:lle vastanneista pankki ei ollut myöntänyt luottokorttia. Kyselyssä vastausvaihtoehtona oli, että osallistujat saivat jättää avoimen vastauksen syyksi sille miksi ei omistanut luottokorttia. Vastauksista kävi ilmi se, että luottokortin hankkimista halutaan välttää, koska vastanneet haluavat mieluummin säästää tarvittavia ostoksia varten.

Kaikilta kyselyyn osallistuneilta kysyttiin luottokortteihin liittyvistä ennakkoluuloista. Vastanneista 73,6 %:lla ei ollut ennakkoluuloja luottokortteja kohtaan. Vastaavasti 26,4 %:lla oli ennakkoluuloja luottokortteja kohtaan. Luotosta aiheutuvat korot huolettivat vastaajia. Koroista aiheutuva loputon velkakierre myös aiheutti huolta heissä. Tämä ennakkoluuloisuus voi johtua opetuksen puutteesta.

Alla olevasta taulukosta huomataan, että kyselyyn eniten vastanneista 40,79 % käyttää Nordea pankin luottokorttia, toiseksi eniten vastanneista 34,21 % käyttää Osuuspankin luottokorttia ja kolmanneksi eniten vastanneista 13,16 % käyttää S-pankin luottokorttia. S-pankin luottokortin suosio vastaajien keskuudessa voi johtua kortin ilmaisesta kuukausi tai- vuosimaksusta. Opinnäytetyö kyselyssä vastaajista vain 5,26 % käyttää Danske Bankin luottokorttia. Suomen kolme suurinta pankkia ovat: Osuuspankki, Nordea ja Danske Bank. (Kaija 2018). Paras luottokortti itselleen selviää käyttötarkoituksen mukaan. (Korkotutka 2023)

Kuva 2. Minkä pankin luottokorttia vastaajat käyttävät

Alla olevasta taulukosta nähdään, kuinka usein vastaajat maksavat luottokortilla. Kyselyyn osallistuneista 56,25 % eivät lähes koskaan maksa luottokortilla ostoksiaan. Vastaajista 35,00 % maksavat luottokortillaan noin ¼ ostoksista. Vastanneista 2,50 % maksavat luottokortilla noin puolet ostoksista. Vastaajista 6,25 % maksavat lähes aina luottokortilla. Taloudelliseen tasapainoon on hyvä pyrkiä. Nuoren on syytä huolehtia siitä, ettei kuluta enempää kuin tienaa. Luottotiedot pysyisivät tämän myötä kunnossa.

On olemassa kuusi erilaista rahapersonaa: Munkki, peluri, pihtaaja, sijoittaja, tuhlaaja ja välttelijä. Ihmiset, joiden rahapersonana on munkki, haluavat hyvää kaikille. Hän ei piittaa maallisesta valuutasta eikä halua kiinnittää huomiota siihen. Hänen mielestään rahasta puhuminen on turhaa. Munkki keskittyy mieluummin kierrättämiseen ja kirpputoreilla käymiseen. (Littorin ym. 2020, 58)

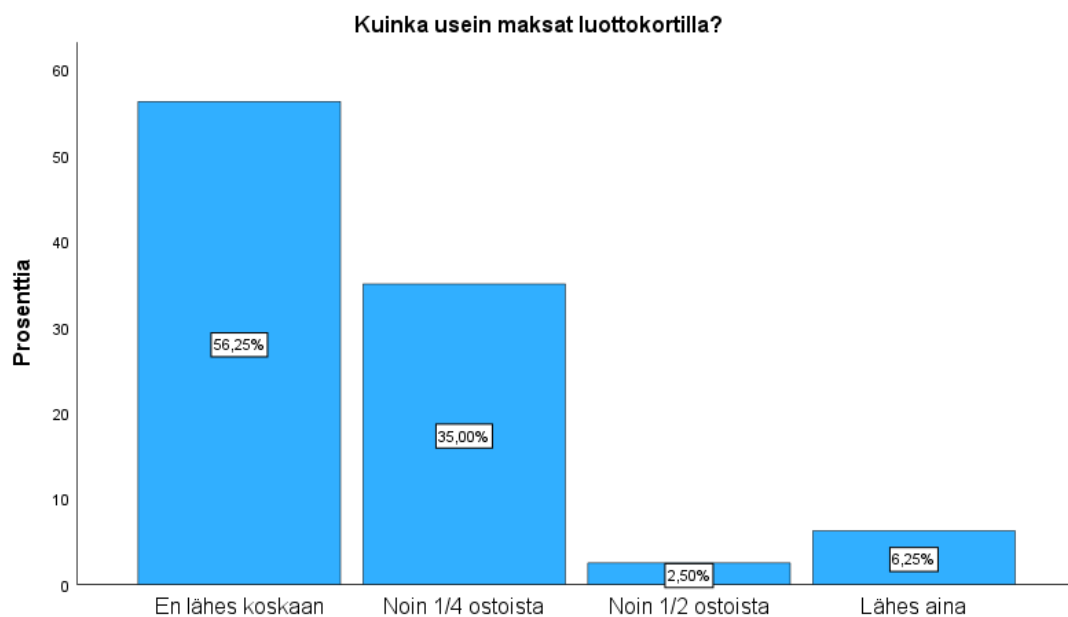
Peluri saa mielihyvää pelaamisesta ja olettaa, että rahaa saadaan sijoittamalla jopa riskialttiistikin. Hän sijoittaa rahaa mututuntumalla ajattelematta markkinoiden mahdollista heilahtelua. Peluri ajattelee onnistuvan uhkarohkeuden ja jännityksen tunteen varjolla. (Littorin ym. 2020, 59)

Pihtaaja säästää kaikessa. Hän tekee hankintansa alennusmyynneistä eikä halua käyttää rahaa esimerkiksi ulkomaanmatkoihin tai materiaan. Pihtaajalla on paljon rahaa tilillä, mutta siitä ei ole paljon onnea, jos sitä ei pysty käyttämään mihinkään. (Littorin ym. 2020, 59)

Sijoittajat käsittävät rahan taloudellisen arvon. Hän tavoittelee kasvattamaan omaa varallisuuttaan kertomatta siitä mahdollisesti kellekään. (Littorin ym. 2020, 60)

Tuhlaaja haaskaa rahaa holtittomasti. Hänellä saattaa olla hyvin kiire täyttää tarpeensa, että päätyy ostamaan asioita velaksi. Tämä voi johtaa ylivelkaantumiseen. Kynnys käyttää pikavippejä laskee tuhlaamisen myötä. (Littorin ym. 2020, 57)

Välttelijät eivät halua ajatella raha-asioita. Hän saattaa piilotella laskuja, jolloin helposti sekoaa laskuissaan eikä pysy perässä huomautuksien myötä. Laskun loppusumma nousee moninkertaisesti perintäkulujen takia. (Littorin ym. 2020, 56)

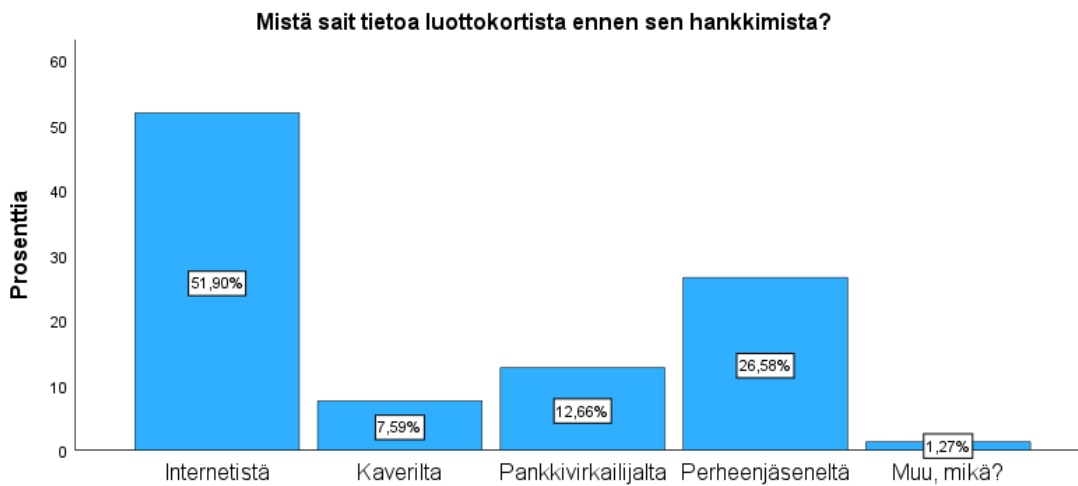
Kuva 3. Kuinka usein vastaajat käyttävät luottokorttia

Alla olevasta taulukosta huomataan, että suurin osa vastanneista 51,90 % ovat saaneet tietoa luottokortista internetistä. Nuorten vapaa-ajan medioiden ja digitaalisten teknologioiden käyttö voidaan pitää osana muodollista opetusta, koska mediasisällöt ovat merkittävä osa sitä kuinka kulttuurisia ja sosiaalisia käytänteitä opitaan. Erityisesti nuorten keskuudessa yleinen tiedonhaku internetistä on olennainen koulun ulkopuolinen tiedon lähde. Tiedonhaun aktiivisuutta lisäävät nuorten keskuudessa sosioekonominen asema, ikä, positiivinen kuva itsestä oppijana, pätevät tiedonhakutaidot ja ystäväpiirin teknologiamyönteisyys. Nuorille kasvaa digitaalisten teknologioiden käytöstä henkilökohtaisia, sosiaalisia, kulttuurisia ja taloudellisia hyötyjä. (Kaarakainen & Kaarakainen 2018, 237)

Digitaalisen teknologian käyttö vaikuttaa nuoriin esimerkiksi sosioekonomisen tekijöiden hyötyjen kautta. Miesten on todettu kasvattavan naisia enemmän sosiaalista ja taloudellista pääomaa digitaalisten teknologioiden ansiosta. Digitaalisen eriarvoisuuden kannalta olennaisinta on kuitenkin se, miten sitä käyttää ja millaista osaamista nuorella on. Teknologian käytöllä on silti myönteisiä

vaikutuksia nuorten elämään. Se heijastuu koulutukseen, talouteen ja työhön. Sillä on iso merkitys nuoren hyvinvointiin ja yhteenkuuluvuuden tunteeseen. (Kaarakainen & Kaarakainen 2018, 238)

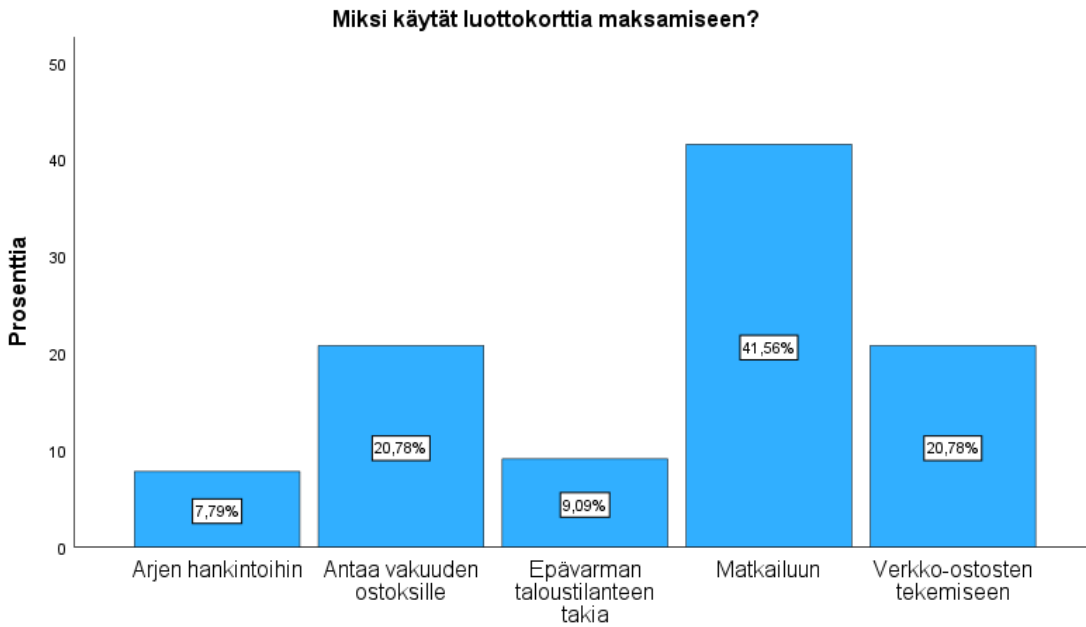
Toiseksi eniten vastaajista 26,58 % ovat saaneet tietoa perheenjäseneltään luottokortista ennen sen hankkimista. Monet nuoret kysyvät talouteen liittyviä neuvoja todennäköisesti ensisijaisesti vanhemmiltaan. Kuitenkin vanhemmilla voi olla väärää tietoa tai vahvoja mielipiteitä esimerkiksi liittyen luottokortin hankintaan. Tämän takia olisi nuoren syytä käydä keskustelemassa omasta taloudestaan ammattilaisen kanssa. Yllättäen, kyselyyn vastanneista nuorista vain 12,66 % saivat tietoa luottokortista pankkivirkailijalta.

Kuva 4. Mistä vastaajat saivat tietoa ennen luottokortin hankkimista

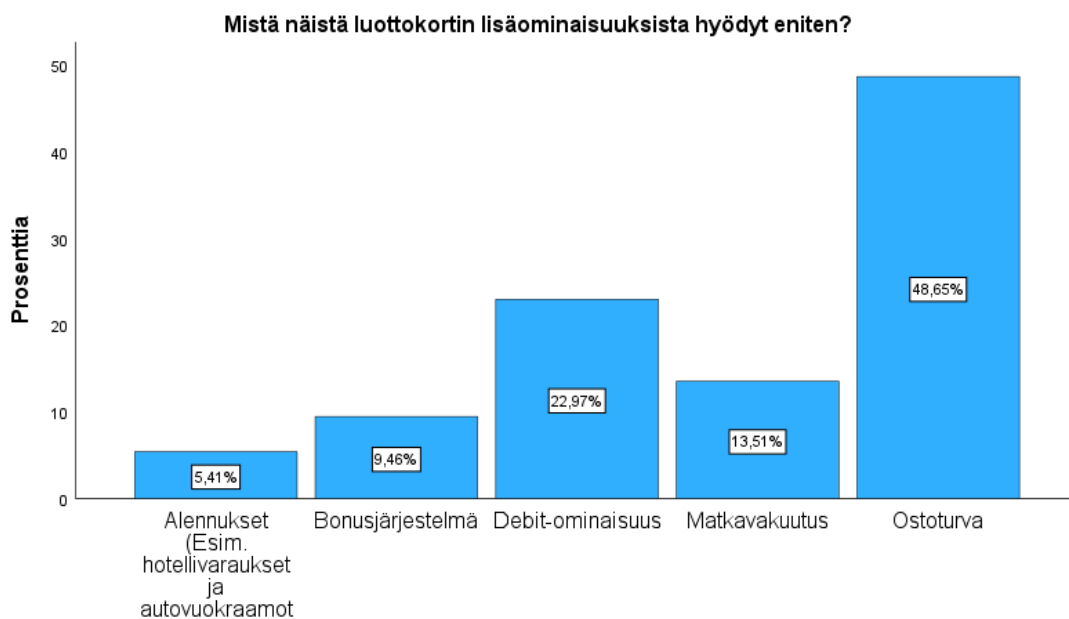
Alla olevasta taulukosta huomataan, että eniten vastanneista 41,56 % käyttävät luottokorttia matkailuun. Tietyissä luottokorteissa on käteviä ominaisuuksia kuten esimerkiksi lentokenttä loungessa vierailu, lentopisteiden keräily, alennukset hotelleista tai matkavakuutus. Lisäksi Luottokortin käyttäjä saa yleensä rahat takaisin, jos matka peruuntuu tai lentoyhtiö joutuu konkurssiin (Raha.fi s.a.)

Toiseksi eniten vastanneista 20,78 % käyttävät luottokorttia verkko-ostosten tekemiseen ja sen takia, että se antaa vakuuden ostoksille. Suurien hankintojen takia nuoret suosivat enemmän luottoa, jos heillä ei ole varaa ostohetkellä maksaa suurta summaa. Luottoa käytettäessä saa myös vakuuden ostoksilleen, jos toimituksessa sattuu ongelmia tai tuote on vahingoittunut.

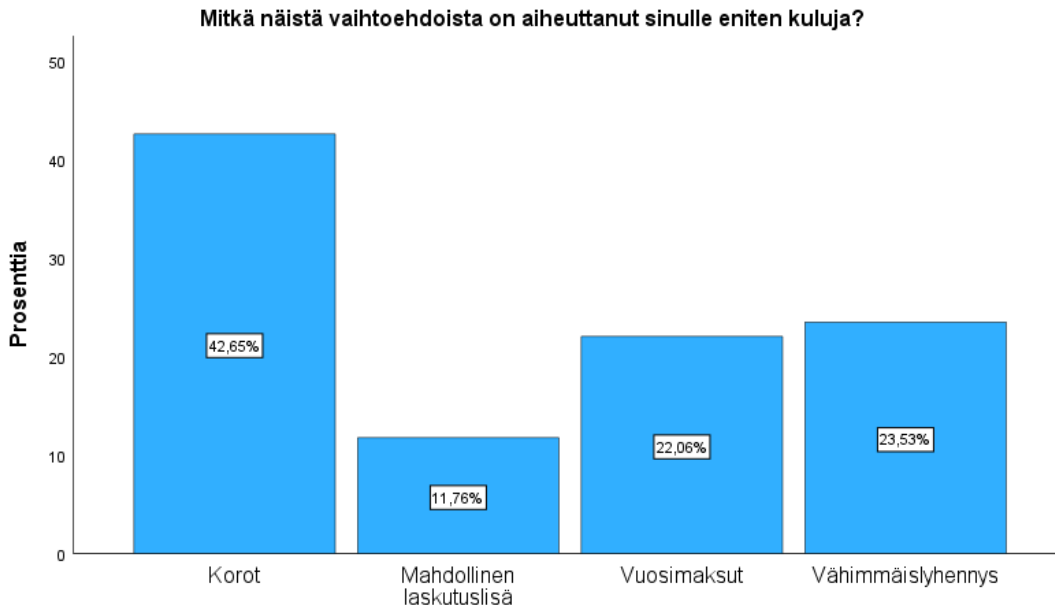
Kuva 5. Miksi vastaajat käyttävät luottokorttia

Alla olevasta taulukosta huomataan, että suurin osa vastanneista 48,65 % hyötyy eniten luottokortin tarjoamasta ostoturvasta. Ilmainen tuoteturvavakuutus kuuluu moneen eri luottokorttiin. Siihen yleensä sisältyy korvaus vahingoittumisen tai varkauden varalta, mutta ehdot vaihtelevat pankkien välillä. Verkko-ostoksia on turvallisempi tehdä luottokortilla, jotta rahat saadaan varmemmin takaisin huijauksen sattuessa. (Raha.fi s.a.)

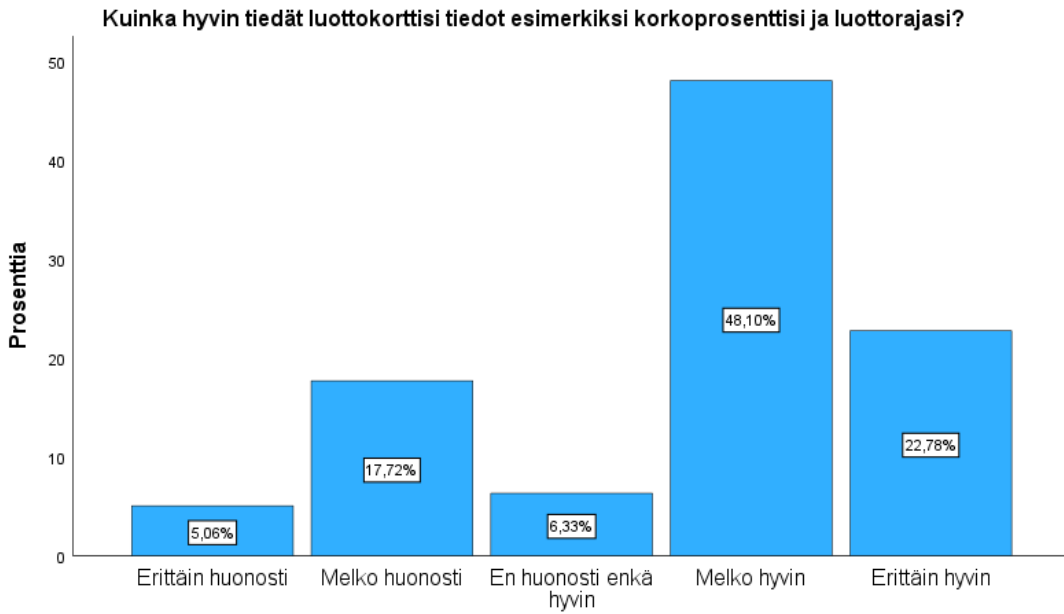
Kuva 6. Mistä luottokortin lisäominaisuuksista vastaajat hyötyvät eniten

Alla olevasta taulukosta nähdään, että suurin osa vastanneista 42,65 % kertoo korkojen aiheuttavan eniten kuluja. Se on oleellinen huolenaihe luottokorttien käytössä. Luottohinta on usein kokonaisuutensa suurempi kuin alkuperäinen käteishinta. Luottokortin korot vaihtelevat rahoitusyhtiöiden ja pankkien välillä. Vuonna 2023 Luottokorttien nimelliskorot liikkuvat tavanomaisesti 8–20 prosentin välillä. (Verrattu s.a.)

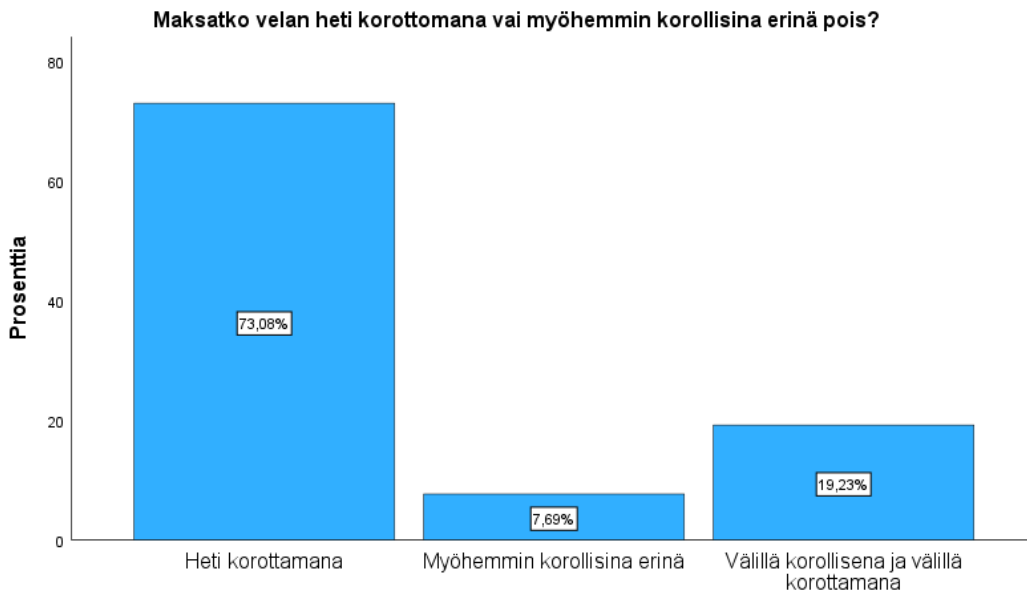
Kuva 7. Mistä näistä vaihtoehdoista on aiheuttanut vastaajille eniten kuluja

Alla olevasta taulukosta nähdään, kuinka hyvin vastaajat tietävät luottokorttinsa tiedot esimerkiksi korkoprosenttinsa ja luottorajansa. Kyselyyn osallistuneista 48,10 % tietävät melko hyvin luottokorttinsa tiedot. Suurin osa vastanneista ovat siis hyvin tietoisia luottokorttinsa tilasta.

Kuva 8. Kuinka hyvin vastaajat tietävät luottokorttinsa tiedot

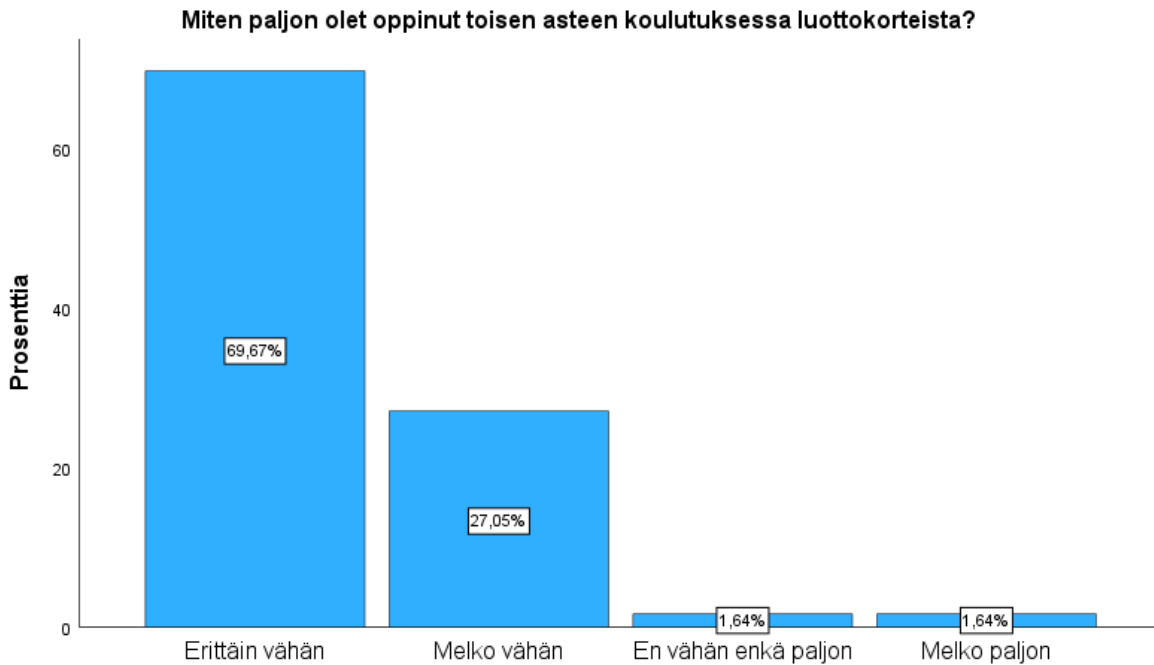
Alla olevasta taulukosta huomataan, että suurin osa vastanneista 73,08 % maksavat velan heti korottomana. Vastanneista 19,23 % maksaa joko heti korottomana tai myöhemmin korollisena velan. Kaikista vähiten vastanneista 7,69 % maksavat velan myöhemmin erinä pois.

Kuva 9. Maksavatko vastaajat koron heti vai myöhemmin

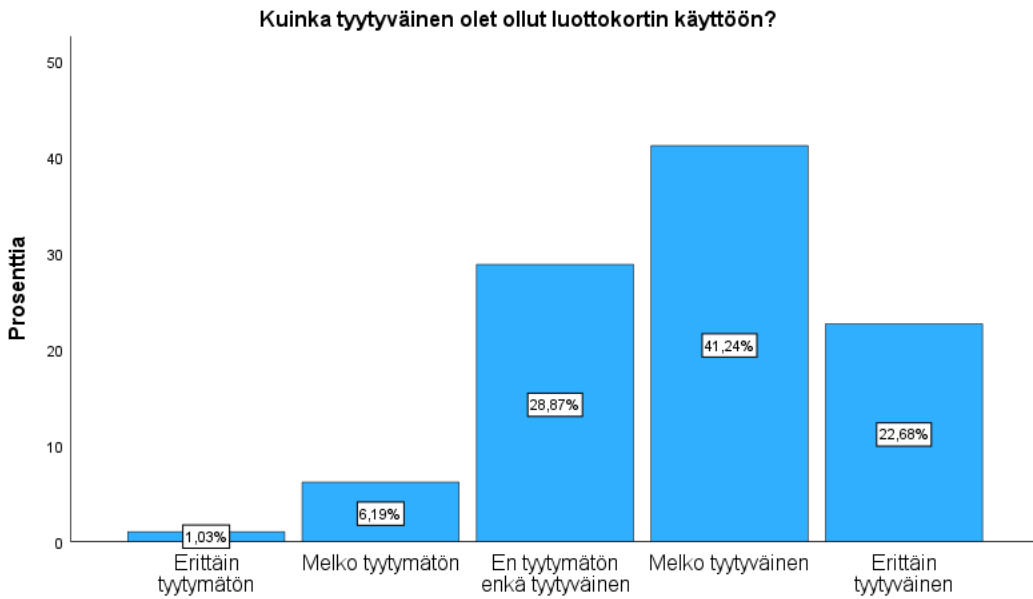
Nuorten talousosaaminen on erittäin heikkoa. Kaikilta osallistuneilta kysyttiin, miten paljon he ovat oppineet toisen asteen koulutuksessa luottokorteista. Vastanneista 69,67 % on oppinut erittäin vähän aiheesta. Seuraavaksi eniten vastanneista 27,05 % on oppinut melko vähän aiheesta.

Vastanneista vain 3,28 % on oppinut luottokorteista joko riittävästi tai melko paljon toisen asteen koulutuksessa. Tähän saattaa tulla muutosta Suomen pankin talousosaamishankkeen myötä, minkä keskipisteenä ovat toisen asteen opiskelijat. Sen tavoitteena on valistaa nuoria talouteen liittyvistä riskeistä ja hyödyistä. (Rostain 2022, 125)

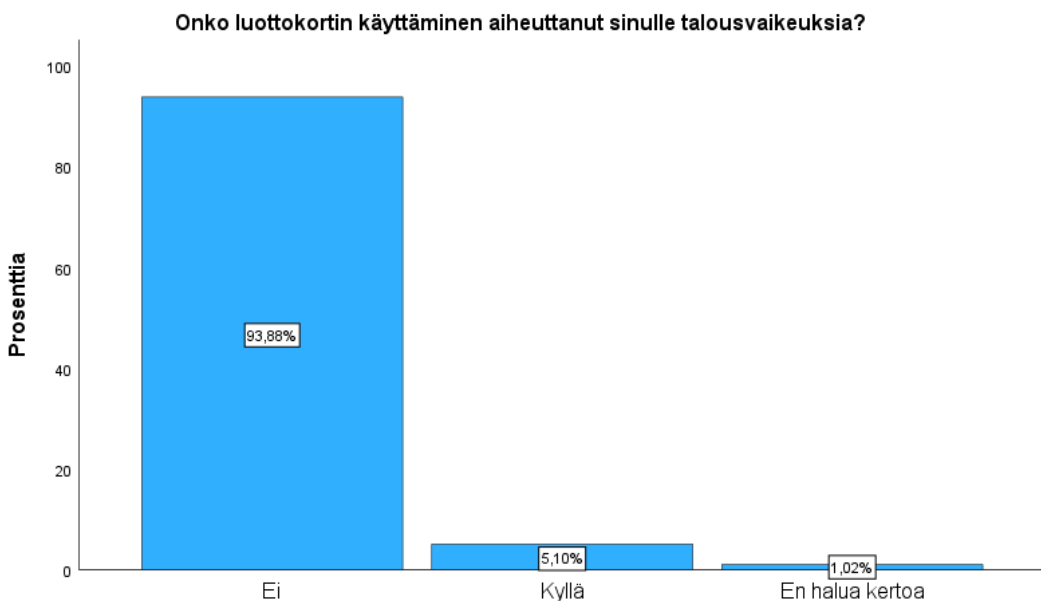
Kuva 10. Toisen asteen koulutuksessa saatu tiedon määrä luottokorteista

Alla olevasta taulukosta huomataan, että suurin osa vastanneista 41,24 % ovat melko tyytyväisiä luottokortin käyttöön. Korkea tyytyväisyysaste voi johtua kyselyyn vastanneiden nuorten tarpeiden täyttymisestä luottokorttia käytettäessä.

Kuva 11. Kuinka tyytyväisiä vastaajat ovat luottokortin käyttöön

Alla olevasta taulukosta huomataan, että suurimmalle osalle vastanneista 93,88 % luottokortin käyttö ei ole aiheuttanut talousvaikeuksia. Luottokortin käyttö on aiheuttanut talousvaikeuksia 5,10 % vastanneista. Loput vastanneista 1,02 % eivät halunneet kertoa aiheesta. Tulosten perusteella voidaan päätellä, että kyselyyn vastanneet ovat vastuullisia ja tietoisia rahan käytöstä.

Kuva 12. Vastaajien talousvaikeudet luottokortin käytön vaikutuksesta

7 Johtopäätökset

Tuloksista voidaan havaita, että nuoret käyttävät luottokorttia eri tarkoituksiin. Suurin osa nuorista käyttää luottokorttia matkailuun ja verkko-ostosten tekemiseen. Lisäksi sen takia, että luottokortilla tehdyt ostokset sisältävät vakuuden. Arjen hankinnat ja epävarma taloustilanne jäivät vähemmän merkittäviksi syiksi käyttää luottokorttia. Uskon, että tämä johtuu nuorten tottumuksesta käyttää mieluummin käteistä tai perinteistä pankkikorttia luottokortin sijaan. Tällöin nuoren on helpompi seurata kulutustaan ja varojaan. Vastauksista päätellen vain 8,75 % nuorista maksavat luottokortilla lähes aina tai puolet ostoksistaan. Yli puolet kyselyyn vastanneista tietävät luottokorttinsa tiedot melko hyvin tai erittäin hyvin. Nuoret saavat nämä tiedot helposti verkkopankistaan tai mobiilisovelluksestaan. Se on nuorille luontevampaa ja nopeampaa saada tietoa internetistä kuin paikasta pankista. Vanhempi sukupolvi suosii tiedonsaamista todennäköisemmin pankkivirkailijalta. Nuoren olisi hyvä kuunnella pankkivirkailijaa luottokorttiin liittyvissä asioissa, sillä kaikki verkkolähteet eivät ole paikkaansa pitäviä. Yleisesti ottaen nuorten talousosaaminen on heikkoa. Vastaajista 69,97 % ovat oppineet luottokorteista erittäin vähän eli vain noin joka kolmas sai riittävästi tietoa luottokorteista toisen asteen koulutuksessa. Huolestuttavinta tässä on se, että monet aikuisiällä kohtaavat haasteita talousosaamisessaan ja usein vasta silloin, kun ongelmat ovat jo syntyneet. Onneksi tähän ongelma-kohtaan on tulossa muutoksia tulevaisuudessa Suomen pankin talousosaamishankkeen myötä. Nuoret suosivat eniten Nordean, Osuuspankin ja S-pankin luottokortteja. Syynä voi olla kyseisten luottokorttien matala korko tai S-pankin luottokortin ilmainen kuukausimaksu. Vastaajissa eniten huolta aiheuttaa luottokortin käytössä sen aiheuttama korko. Kuitenkin vastaajat hyötyivät eniten luottokortin käytössä ostoturvavasta ja debit-ominaisuudesta. Lopujen lopuksi luottokortin käyttäjät ovat olleet melko tyytyväisiä luottokortin käyttöön. Heille ei ole aiheutunut talousvaikeuksia luottokortin käytön aikana. Tämä on positiivinen yllätys siihen nähden, miten vähän nuoret ovat oppineet luottokorteista toisen asteen koulutuksessa.

7.1 Opinnäytetyön toteutuksen pohdinta

Tämän määrällisen tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia luottokortin käytön vaikutusta nuorten talouteen niin kulutuksen kuin luottokorttien ominaisuuksien osalta. Opinnäytetyössä käytiin hyvin laajasti läpi tietoperustaa luottokorteista ja kulutukseen liittyvistä käytännöistä, jotta lukijan on helppompi tulkita tutkimusta ja tuloksia. Tutkimuksen tulokset ja niiden pohjalta kerrottu tieto pohjautuu ajankohtaiseen tietoon ja osaamiseen. Työ rajattiin siten, että vain korkeakouluopiskelijoiden vastaukset otettiin tutkimuksessa huomioon. Ilman kyseistä rajausta, tulokset voisivat olla hyvin toisenlaiset.

Olen itse kiinnostunut työkokemukseni puolesta eri pankkien tarjoamista luottokortti vaihtoehdoista ja niiden vaihtelevuudesta, joten opinnäytetyö antoi minulle paljon hyödyllistä tietoa. Yllätyin, ettei luottokortin käyttö vaikuta lopulta opiskelijan talouteen niin paljon, mitä aluksi uskoin. Opin uutta myös hallituksen tekemästä lakimuutoksesta liittyen maksuhäiriömerkintöjen säilytysaikojen pituuteen.

Tämän opinnäytetyöprosessin aikana olen ollut osa-aikaisesti töissä, joten olen tehnyt tutkimusta iltaisin. Haasteeni on ollut siis opinnäytetyön ja työn yhteensovittaminen sekä aikatauluttaminen. Kokonaisvaltaisesti valitsemani tutkimusaihe oli mielenkiintoinen, mikä motivoi minua työstämään opinnäytetyötäni alusta loppuun. Opinnäytetyö oli myös prosessina hyvin opettavainen kokemus.

Lähteet

- Aktia s.a. Aktia Credit. Luettavissa: <https://www.aktia.fi/fi/aktia-credit>. Luettu: 1.11.2023
- Alhonsuo, S., Nisén, A., Nousiainen, S., Pellikka, T. & Sunberg, S. 2012. Finanssitoiminnan käsikirja. 2. uudistettu painos. Bookwell. Jyväskylä.
- Anyfin s.a. Luottokortin luottoraja. Luettavissa: https://anyfin.com/fi_FI/economyfacts/lainat-ja-luott/luottokortin-luottoraja. Luettu: 2.11.2023
- Aurejärvi, E., & Hemmo, M. 2004. Luotto-oikeuden perusteet. Helsinki. Talentum Media.
- Bellamy, E. 2012. Vuonna 2000: katsaus vuoteen 1887. Jon Hällström & Salakirjat.
- Danske Bank s.a. Luottokortit. Luettavissa: <https://danskebank.fi/sinulle/paivittaispalvelut/kortit/luottokortit>. Luettu: 1.11.2023
- Degerman, A & Holm, K. 2016. Motiivi. Psykkinen toiminta ja oppiminen. 1.–2. painos. Sanoma Pro.
- Finanssivalvonta 2018. Korot, marginaalit, lyhennystapa. Luettavissa: <https://www.finanssivalvonta.fi/kuluttajansuoja/pankkipalvelut/korot-marginaalit-lyhennystapa/>. Luettu: 21.11.2023
- Handelsbanken s.a. Korttiluoton ehdot. Luettavissa: <https://www.handelsbanken.fi/fi/henkiloasiakkaat/ehdot/korttiluotto>. Luettu: 1.11.2023
- Hoffman, S., Holm, K. & Åhs, V. 2016. Motiivi. Kehittyvä ihminen. 1. painos. Sanoma Pro.
- Hänninen, J. & Hänninen, J. 2015. Suomalainen velkakirja. Ihmisten elämää velkaantumassa maassa. Into Kustannus. Helsinki.
- Kaarakainen, S. & Kaarakainen, M. 2018. Tulevaisuuden toivot - Digitaalisten medioiden käyttö nuorten osallisuuden ja osaamisen lähteenä. Journal.fi. Luettavissa: <https://journal.fi/mediavies-tinta/article/view/77458/38609>. Luettu: 29.11.2023
- Kaarlejärvi, S. & Salminen, T. 2018. Älykäs taloushallinto. Automaation aika. Alma Talent. Helsinki.
- Kaija, J. 2018. Nämä pankit ovat suurimmat Suomessa – kahden kärki erottuu selvästi. MTV uutiset. Luettavissa: <https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/nama-pankit-ovat-suurimmat-suomessa-kahden-karki-erottuu-selvasti/6868050#gs.1kc8tb>. Luettu: 29.11.2023

Kaikki Suomen luottokortit s.a. American Express luottokortit. Luettavissa: <https://www.luottokortti.org/american-express/>. Luettu: 22.11.2023

Kilpailu- ja kuluttajavirasto s.a.a. Luottosopimuksen tekeminen. Luettavissa: <https://www.kkv.fi/kuluttaja-asiat/luotot-ja-maksaminen/luotot/luottosopimuksen-tekeminen/>. Luettu: 21.11.2023

Kilpailu -ja kuluttajavirasto s.a.b. Luotonantajan vastuu. Luettavissa: <https://www.kkv.fi/kuluttaja-asiat/luotot-ja-maksaminen/luotot/luotonantajanvastuu/>. Luettu 21.11.2023

Korkotutka 2023. Luottokortin korko ja kulut vuonna 2023. Luettavissa: <https://korkotutka.fi/luottokorttien-korot/>. Luettu: 1.11.2023

Korttihanke 2023. Rinnakkaiskortti. Luettavissa: <https://www.korttihanke.fi/rinnakkaiskortti/>. Luettu: 13.11.2023

Littorin, P., Haapanen, M., Villanen, J. 2020. Korkojen kera. Basam Books.

Lopez, M. & Razauskas, A. 2023. Faktatietoja Euroopan unionista. 2023. Euroopan talousalue, Sveitsi ja pohjoiset alueet. Luettavissa: https://www.europarl.europa.eu/erpl-app-public/factsheets/pdf/fi/FTU_5.5.3.pdf. Luettu: 19.9.2023

Luoto, R. 2009. Kyselytutkimuksen suunnittelu. Aikakauskirja Duodecim. E-kirja. 25.11.2025

Luottokortin käsittelytila 2013. Luottokortin historia. Luettavissa: <https://www.creditcardprocessingspace.com/history-of-the-credit-card/>. Luettu: 13.9.2023

Makkonen, A. 2016. Asunto- ja kuluttajarahhoitus. Alma Talent. E-kirja. Luettu 21.9.2023

Mamia, T. 2005. SPSS-alkisopas. Tampereen yliopisto. Luettavissa: http://groups.jyu.fi/sporticus/lahteet/LAHDE24_spss.pdf. Luettu: 29.11.2023

Nocera, J. 4.11.1994. Päivä, jolloin luottokortti syntyi. Washington Post. Luettavissa: <https://www.washingtonpost.com/archive/lifestyle/magazine/1994/11/04/the-day-the-credit-card-was-born/d42da27b-0437-4a67-b753-bf9b440ad6dc/>. Luettu: 13.9.2023

Nordea s.a. Nordea Gold. Luettavissa: https://www.nordea.fi/henkiloasiakkaat/palvelumme/maksuluottokortit/nordea-gold.html?WT.srch=1&mc_en=google&mc_cam=Brand%20+%20Credit%20Cards%20+%20Mastercard%20-%20Phrase%20-%20Finland%20-%20PPC&mc_ag=Brand%20+%20Mastercard%20-%20Phrase&mc_kw=nordea%20mastercard&mc_mt=p&mc_cid=558181225175&mc_mid=11606277962&mc_agid=112360570079&qad_source=1. Luettu: 1.11.2023

Norman, J. s.a. Charga-Plate, luottokortin edeltäjä: tietojen historia. Historyinformation. Luettavissa: <https://www.historyofinformation.com/detail.php?id=1710>. Luettu: 13.9.2023

Osuuspankki s.a. Luottoraja. Luettavissa: <https://www.op.fi/henkiloasiakkaat/paivittaiset/kortit/luottoraja>. Luettu: 1.11.2023

Raha.fi s.a. Luottokortti parhailla ehdoilla, ominaisuuksilla ja koroilla. Luettavissa: <https://raha.fi/luottokortti/>. Luettu: 6.11.2023

Rostain, J. 2022. Luottohäiriö. Bazar Kustannus. E-kirja. Luettu: 21.9.2023

Ruohonen, S. 2022. Kyselytutkimus. muotoilu.info. Luettavissa: <https://www.muotoilu.info/index.php/tutkiva-muotoilu/menetelmat/kyselytutkimus/>. Luettu. 25.11.2023

Samiweb Solutions s.a. Luottokorttiopas. Luottokorttien historiaa. Luettavissa: <https://www.luottokorttiopas.fi/luottokorttien-historiaa/>. Luettu: 13.9.2023

Samiweb Solutions s.a. Luottokorttiopas. Aikajana luottokorttien historiasta. Luettavissa: <https://www.luottokorttiopas.fi/luottokorttien-historiaa/>. Luettu: 13.9.2023

Sommar, H. 2010. Rahat kortilla. Elävä arkisto. Luettavissa: <https://yle.fi/aihe/artikkeli/2010/06/10/rahat-kortilla> Luettu: 15.9.2023

S-pankki s.a. Luoton korotus. Luettavissa: <https://www.s-pankki.fi/fi/s-etukortti-visa/luoton-korotus/>. Luettu: 1.11.2023

Suomen Pankki 2022. Maksuliiketilastot. Helsinki. Luettavissa: <https://www.suomenpankki.fi/fi/Tilastot/maksuliiketilastot/taulukot/>. Luettu.19.10.2023

Suomen Pankki s.a. Maksaminen ja sopimukset. Luettavissa: <https://www.suomenpankki.fi/fi/opitaloudesta/opi-taloudesta/maksaminen-ja-sopimukset/>. Luettu 19.10.2023

Suomen tilastokeskus. Kotitalouksien velkaantumisaste jatkoi laskuaan vuoden 2023 toisella neljänneksellä. Helsinki. Luettavissa: <https://www.stat.fi/julkaisu/cl8n4tv1g003w0dw1di41sya4>. Luettu: 3.10.2023

Säästöpankki s.a. Visa Gold Credit/Debit. Luettavissa: <https://www.saastopankki.fi/fi-fi/tilit-kortit-ja-maksaminen/kortit/luottokortti/visa-gold>. Luettu: 1.11.2023

Takuusäätiö s.a. Palvelut ja materiaalit. Luettavissa: <https://www.takuusaatio.fi/palvelut-ja-materiaalit/>. Luettu: 21.9.2023

Thurén, J. 2019. Kaikki rahasta. Näin säästin kymppitonnin vuodessa. 3. painos. Gummerus Kustannus.

Tilastokeskus 2012. Luottokorttimyynti kasvoi ja korttien luottotappiot vähenivät vuonna 2011. Helsinki. Luettavissa: https://www.stat.fi/til/lkor/2011/lkor_2011_2012-05-11_tie_001_fi.html. Luettu: 13.9.2023.

Varmalaina s.a. Debit vai credit. Luettavissa: <https://www.varmalaina.fi/blog/debit-vai-credit/>. Luettu: 13.11.2023

Verrattu s.a. Luottokortin korko. Luettavissa: <https://verrattu.fi/luottokortin-korko/>. Luettu: 1.11.2023

White House s.a. Lyndon B. Johnson. Luettavissa: <https://www.whitehouse.gov/about-the-white-house/presidents/lyndon-b-johnson/>. Luettu: 15.9.2023

Ålandsbanken s.a. Ålandsbanken Credit. Luettavissa: [Ålandsbanken | Ålandsbanken Credit \(alandsbanken.fi\)](https://alandsbanken.fi). Luettu: 1.11.2023

Liitteet

Liite 1. Saatekirje

Arvoisa korkeakouluopiskelija tai sen suorittanut,

olen Ellen Kiljunen ja opiskelen Haaga-Helia ammattikorkeakoulussa liiketaloutta viimeistä vuotta. Kirjoitan parhaillani opinnäytetyötä ja olisin hyvin kiitollinen, jos voisit auttaa minua vastaamalla lyhyeen kyselyyn tutkimukseeni liittyen.

Kysely toteutetaan Webropol-kyselyohjelmalla. Kyselyyn vastaaminen kestää noin kuusi minuuttia. Tulokset käsitellään luottamuksellisesti ja vain opinnäytetyötäni varten. Kyselyyn vastaaminen tapahtuu anonyymisti.

Tutkimuksen aiheena on luottokorttien käytön vaikutus nuorten talouteen. Tutkimuksessa tutkitaan nuorten suhtautumista luottokortteihin ja taloustaidon merkitystä ostokäyttäytymiseen. Onko luottokorteista enemmän haittaa vai hyötyä ja ymmärtävätkö nuoret luottokorttien merkitystä. Miksei nuori omista luottokorttia.

Vastauksesi on minulle erittäin tärkeä. Vastaathan alla olevan linkin kautta kyselyyn viimeistään 9.10.2023.

<https://link.webpolsurveys.com/S/075EFAF72299E7C1>

Kiitos paljon osallistumisesta ja mukavaa syksyä!

Ystävällisin terveisin

Ellen Kiljunen

ellen.kiljunen@myy.haaga-helia.fi

Haaga-Helia ammattikorkeakoulu

Talous ja rahoituksen opiskelija

Liite 2. Kyselylomake

1. Minkä ikäinen olet?

- 18-20
- 21-23
- 24-26
- 27-29
- 30-32

2. Mikä on sukupuolesi?

- Mies
- Nainen
- Muu
- En halua kertoa

3. Missä maakunnassa asut?

- Ahvenanmaa
- Etelä-Karjala
- Etelä-Pohjanmaa
- Etelä-Savo
- Kainuu
- Kanta-Häme
- Keski-Pohjanmaa
- Keski-Suomi
- Kymenlaakso
- Lappi
- Pirkanmaa
- Pohjanmaa
- Pohjois-Karjala
- Pohjois-Pohjanmaa
- Pohjois-Savo
- Päijät-Häme
- Satakunta
- Uusimaa
- Varsinais-Suomi

4. Korkein suorittamasi tutkinto?

- Alempi korkeakoulututkinto (amk)
- Alempi korkeakoulututkinto (kandidaatti)
- Alempi korkeakoulututkinto kesken (amk)
- Alempi korkeakoulututkinto kesken (kandidaatti)
- Ylempi korkeakoulututkinto (yamk)
- Ylempi korkeakoulututkinto (maisteri)
- Ylempi korkeakoulututkinto kesken (yamk)
- Ylempi korkeakoulututkinto kesken (maisteri)

5. Elämäntilanteesi

- Opiskelen ammattikorkeakoulussa
- Opiskelen yliopistossa
- Käyn osa-aika töissä
- Käyn täysipäiväisesti töissä
- Olen yrittäjä
- Olen sairaslomalla, kuntoutumassa tai määräaikaisella työkyvyttömyyseläkkellä
- Käyn töissä ammatikorkeakoulu opintojen ohella
- Käyn töissä yliopisto-opintojen ohella

6. Onko sinulla luottokorttia?

- Kyllä
- Ei
- Harkitsen sen hankkimista

7. Miksi sinulla ei ole luottokorttia?

- Luottokortille ei ole tarvetta
- Liian vähän tietoa luottokorteista
- Pankki ei ole myöntänyt luottokorttia
- Muu, mikä?

8. Minkä pankin luottokorttia käytät?

- Aktia
- Danske bank
- Handelsbanken
- Nordea
- Osuuspankki
- POP pankki
- S-pankki
- Säästöpankki
- Ålandsbanken

9. Kuinka usein maksat luottokortilla?

- En lähes koskaan
- Noin 1/4 ostoista
- Noin 1/2 ostoista
- Noin 3/4 ostoista
- Lähes aina

10. Mistä sait tietoa luottokortista ennen sen hankkimista?

- Internetistä
- Kaverilta
- Opettajalta
- Pankkivirkailijalta
- Perheenjäseneltä
- Talouslehdessä
- Muu, mikä?

11. Onko sinulla ennakkoluuloja luottokorteista?

- Ei
- Kyllä, mitä?

12. Miksi käytät luottokorttia maksamiseen?

- Arjen hankintoihin
- Antaa vakuuden ostoksille
- Epävarman taloustilanteen takia
- Matkailuun
- Verkk-ostosten tekemiseen

13. Mistä näistä luottokortin lisäominaisuuksista hyödyt eniten?

- Alennukset (Esim. hotellivaraukset ja autovuokraamot)
- Bonusjärjestelmä
- Debit-ominaisuus
- Matkavakuutus
- Ostoturva

14. Mitkä näistä vaihtoehtoista on aiheuttanut sinulle eniten kuluja?

- Korot
- Mahdollinen laskutuslisä
- Vuosimaksut
- Vähimmäislyhennys

15. Kuinka hyvin tiedät luottokorttisi tiedot esimerkiksi korkoprosenttisi ja luottorajasi?

- Erittäin huonosti
- Melko huonosti
- En huonosti enkä hyvin
- Melko hyvin
- Erittäin hyvin

16. Maksatko velan heti korottomana vai myöhemmin korollisina erinä pois?

- Heti korottomana
- Myöhemmin korollisina erinä
- Välillä korollisena ja välillä korottomana

17. Miten paljon olet oppinut toisen asteen koulutuksessa luottokorteista?

- Erittäin vähän
- Melko vähän
- En vähän enkä paljon
- Melko paljon
- Erittäin paljon

18. Kuinka tyytyväinen olet ollut luottokortin käyttöön?

- Erittäin tyytymätön
- Melko tyytymätön
- En tyytymätön enkä tyytyväinen
- Melko tyytyväinen
- Erittäin tyytyväinen

19. Onko luottokortin käyttäminen aiheuttanut sinulle talousvaikeuksia?

- Ei
- Kyllä
- En halua kertoa